

Project allochtone schoolcontactpersoon

Externe evaluatie

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Opzet van het onderzoek	3
1.3	Opvattingen van directie van basisscholen	4
1.4	Opvattingen van directie van schoollocaties voor vo	5
1.5	Meningen van docenten van schoollocaties voor vo	6
1.6	Meningen van overige organisaties	7
1.7	Meningen van leerlingen	8
1.8	Algemene conclusies	8
2	Vraagstelling, opzet en uitvoering van het onderzoek.	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Vraagstelling	12
2.3	Opzet en uitvoering	14
3	Uitkomsten van de schriftelijke enquête bij scholen	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Directie basisscholen	17
3.3	Conclusies met betrekking tot basisscholen	20
3.4	Locatieleiding van scholen voor voortgezet onderwijs	20
3.5	Conclusies met betrekking tot schoolleiding van vo locaties	24
3.6	Docenten van scholen voor voortgezet onderwijs	26
3.7	Conclusies met betrekking tot docenten vo	35
4	Verslag van interviews met de allochtone schoolcontactpersonen en betrokkenen bij het project allochtone contactpersoon	37
4.1	Inleiding	37
4.2	De allochtone schoolcontactpersonen	37
4.3	Scholen en andere organisaties	38
4.3.1	Twee directeuren van scholen voor basisonderwijs	38
4.3.2	Twee docenten vo met tevens leidinggevende taken.	39
4.3.3	Overige organisaties	41
4.4	Conclusies	42
5	Verslag van groepsgesprekken met allochtone leerlingen	45
5.1	Inleiding	45
5.2	Verslag van het gesprek op school 1 (jongens)	46

5.3 Verslag van het gesprek op school 2 (meisjes)	47
5.4 Conclusies	49

1 Samenvatting

1.1 Inleiding

Sinds bijna drie jaar functioneert het project allochtone schoolcontactpersoon. Met dit project wordt beoogd een bijdrage te leveren aan het vergroten van de onderwijskansen en onderwijsdeelname van allochtone leerlingen, en daardoor aan de maatschappelijke kansen van deze groep. De schoolcontactpersoon heeft ondermeer voorlichtende en adviserende taken naar scholen, allochtone leerlingen en hun ouders. In het functieprofiel van de schoolcontactpersoon is vastgelegd dat de contactpersoon vooral taken binnen het voortgezet onderwijs heeft.

De raad heeft besloten dat het project geëvalueerd moet worden. De evaluatie wordt gebruikt bij de beslissing over het al dan niet voortzetten van het project.

Dit onderzoek betreft het externe deel van de evaluatie van het project. Door de Schooladviesdienst regio Nijmegen is het interne deel van de evaluatie uitgevoerd.

De volgende vragen zijn in de externe evaluatie aan de orde gesteld:

- Voldoet het project tot nu toe aan de verwachtingen en wensen van betrokkenen en waarom wel of niet;
- Heeft het project ook het effect wat daarvan verwacht wordt

Als betrokkenen zijn beschouwd personen die te maken hebben c.q. hebben gehad met het project allochtone schoolcontactpersoon: scholen, allochtone leerlingen en hun ouders. Ook de personen die meer op afstand of zijdelings te maken hebben met het project worden tot de betrokkenen gerekend.

1.2 Opzet van het onderzoek

Er is een schriftelijke enquête gehouden onder directeurs van een aantal basisscholen, directeurs van een aantal schoollocaties voor voortgezet onderwijs en onder docenten van een aantal schoollocaties voor vo. De enquête is verstuurd naar scholen waarvan de kans dat ze gebruik maken van het project allochtone schoolcontactpersoon groot werd geacht. Er zijn 19 enquêtes van directeurs van basisscholen ontvangen, acht enquêtes van locatiedirecteurs en 23 enquêtes van docenten. Verondersteld wordt dat de uitkomsten voor de basisscholen redelijk representatief zijn. De mate van representativiteit van de uitkomsten van de geënquêteerde locatiedirecteurs en docenten is minder duidelijk. Het gaat echter om geënquêteerden met ervaring met het project allochtone schoolcontactpersonen. Voor de docenten geldt dat het merendeel niet alleen als docent maar ook vanuit andere functies (mentor en interne coördinator) te maken heeft met de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en met de schoolcontactpersonen. De verkregen informatie moet daarom als relevant en als kwalitatief goede informatie beschouwd worden.

Met negen personen zijn open interviews gehouden: twee allochtone schoolcontactpersonen, twee basisschooldirecteurs, een locatiedirecteur vo, een docent vo, twee medewerkers van de sectie leerplicht van de gemeente en een lid van de adviescommissie allochtonen.

Met een aantal leerlingen van twee scholen voor vo zijn groepsgesprekken gehouden. Vanwege tijdsredenen zijn allochtone ouders niet bij het onderzoek betrokken.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op wat de diverse betrokkenen vinden van het project allochtone schoolcontactpersoon.

1.3 Opvattingen van directie van basisscholen

De contactpersonen hebben adviserende/voorlichtende taken naar basisscholen met betrekking tot omgaan met leerlingen en ouders uit andere culturen. Specifieke aandachtsgebieden zijn de overgang van leerlingen naar voortgezet onderwijs en verwijzing van leerlingen naar speciaal onderwijs.

Alleen de basisscholen met relatief veel allochtone leerlingen zijn geënquêteerd omdat op deze scholen de kans het grootst is dat ze gebruik maken van het project allochtone schoolcontactpersoon.

Gebruik

Van de geënquêteerde basisscholen maakt minder dan de helft gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon. Dit gebruik is laag te noemen. Onder meer de onbekendheid met het project speelt de scholen hierbij parten. Opvallend is dat een aantal basisscholen met heel veel allochtone leerlingen tot de niet-gebruikers behoort. Voor de basisscholen die gebruik maken van het project geldt dat het gebruik beperkt is.

Twee scholen maken slechts gebruik van één dienst. Twee andere scholen geven aan dat er slechts incidenteel gebruik is gemaakt van de diensten.

Onderstaande onderzoeksresultaten gelden voor de basisscholen die gebruik maken van het project.

Bereikbaarheid en de beschikbaarheid

De bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen worden niet slecht gevonden.

Tevredenheid

De basisscholen zijn in het algemeen tevreden over de geboden diensten.

Doelbereik

De basisscholen beamen dat het project bijgedragen heeft aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school. Met betrekking tot de bijdrage van het project aan andere doelen, te weten communicatie tussen allochtone ouders en school en de ouderbetrokkenheid, doet men dit niet.

Heeft project beantwoord aan de verwachtingen

Voor de helft van de basisscholen geldt dat het project niet of niet helemaal beantwoord aan de verwachtingen. Men had een hogere inzet van contactpersonen op basisscholen verwacht. De helft van de scholen is het niet eens met de gerichtheid van het project op het voortgezet onderwijs.

Voortzetting

Driekwart van de scholen die nu al gebruik maken van de diensten van de contactpersonen wil een voortzetting van het project.

Uit de opmerkingen van de basisscholen, zowel van gebruikers als van niet-gebruikers van het project, kom eveneens naar voren dat men een voortzetting van het project wenst. Daaruit komt verder naar voren dat een aantal scholen een andere, meer actieve rol voor de contactpersoon wenst.

Rol contactpersoon in basisonderwijs

In de interviews met twee directeuren komt naar voren dat men een duidelijke rol ziet weggelegd voor de contactpersoon, een rol die niet iemand van de school en ook niet de Oalt leerkracht kan vervullen. Naast de rol van bemiddelaar bij conflicten wordt aandacht gevraagd voor een preventieve rol. Er wordt een actieve opstelling van de contactpersoon gewenst.

1.4 Opvattingen van directie van schoollocaties voor vo

De contactpersonen hebben adviserende/voorlichtende taken naar scholen voor voortgezet onderwijs met betrekking tot omgaan met leerlingen en ouders uit andere culturen. De contactpersoon ondersteunt scholen bij de uitvoering van het project Schoolloopbaan-begeleiding voor allochtonen in het voortgezet onderwijs (Savo).

Wat is Savo?

De doelstelling van Savo is een bijdrage te leveren aan het realiseren van gelijke mogelijkheden voor succesvolle schoolloopbanen in het voortgezet onderwijs voor leerlingen uit etnisch niet-Nederlandse groepen ten opzichte van de autochtone leerlingen. De kern van het Savo project is de relatiedriehoek school – ouders – leerling in hun onderlinge wisselwerking, vastgelegd in het Savo schoolloopbaancontract. Uitgangspunt van het project allochtone schoolcontactpersoon is dat aan een school die deelneemt aan Savo gedurende twee jaar actieve ondersteuning wordt geboden bij de schoolloopbaan-begeleiding van allochtone leerlingen en dat daarna de school op eigen kracht doorgaat met deze begeleiding. De contactpersonen bieden ondersteuning bij de organisatie en planning als ook diverse inhoudelijke vormen van ondersteuning. In de periode na twee jaar wordt geen ondersteuning geboden bij de organisatie en planning.

Gebruik

De scholen, die aan de enquête hebben meegedaan, maken zoals te verwachten bijna alle gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon. De scholen maken van veel diensten van de contactpersonen gebruik. Eén school maakt geen gebruik van het project. De locatiedirecteur van deze school is niet bekend met het project en ook niet op de hoogte van de algemene doelstelling van het project.

Bereikbaarheid en beschikbaarheid

Over de bereikbaarheid en de beschikbaarheid wordt door de locatieleiding redelijk positief geoordeeld.

Tevredenheid

Men is in het algemeen tevreden over de geboden diensten.

Doelbereik

Over de bijdrage van het project aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en school, de communicatie tussen de ouders en school en de betrokkenheid

van de ouders bij het schoolgebeuren wordt redelijk positief geoordeeld. Een aantal scholen (2 van de 7 scholen) vindt dat het project aan deze zaken geen bijdrage levert. Op een aantal scholen is tijd vrijgemaakt voor deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen. Op enkele scholen zijn er functionarissen aangesteld ter bevordering van een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen. Een aantal directeuren is van mening dat hieraan het project allochtone schoolcontactpersoon heeft bijgedragen.

Ondersteuning bij Savo

Een meerderheid van de geënquêteerde locatieleiding vindt ondersteuning bij het Savo project door de allochtone contactpersonen gewenst en noodzakelijk. De schoolleiding maakt met betrekking tot de ondersteuning geen onderscheid tussen een beginperiode en een vervolgperiode van Savo.

Een aantal geënquêteerde locatiedirecteuren verwacht na twee jaar verder te kunnen gaan met het Savo project zonder ondersteuning bij de organisatie en planning door de contactpersoon, een aantal geënquêteerde locatiedirecteuren, waaronder de deelnemer aan Savo, verwacht niet verder te kunnen gaan zonder die ondersteuning.

Heeft project beantwoord aan de verwachtingen

Een meerderheid van de geënquêteerde locatiedirecteuren vindt dat het project tot nu heeft beantwoord aan de verwachting die men had ten aanzien van het project. Eén locatiedirecteur vraagt zich af of de schoolcontactpersoon een bijdrage kan leveren aan de ontwarring van de problematiek waarmee scholen te maken hebben, die veel allochtone leerlingen hebben en die leerwegondersteunend onderwijs verzorgen.

Voortzetting

Alle geënquêteerde locatiedirecteuren achten een voortzetting van het project allochtone schoolcontactpersoon wenselijk.

Opmerkingen van deelnemer aan Savo

De leiding van één schoollocatie geeft aan dat deelgenomen wordt aan het Savo project. De school die deelneemt aan Savo noemt het project allochtone schoolcontactpersoon succesvol. Problemen zijn dat de contactpersoon tijd te kort heeft en de school een contactpersoon voor de Marokkaanse leerlingen ontbeert.

1.5 Mening van docenten van schoollocaties voor vo

Van deze geënquêteerde docenten is het merendeel verbonden aan een school met een Savo project. Het is voornamelijk de Turkse contactpersoon die het Savo project ondersteunt. Opvattingen van de docenten over het project allochtone schoolcontactpersoon zullen daarom relatief vaak gebaseerd zijn op ervaringen met de Turkse contactpersoon. Bijna de helft van de geënquêteerde docenten maken vanaf schooljaar 99/00 gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon.

Bereikbaarheid en beschikbaarheid

Een grote meerderheid van de docenten beoordeelt de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen als goed.

Van de diensten adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen en met hun ouders en van het spreekuur maakt bijna iedere docent gebruik.

Tevredenheid

Over het geheel genomen is men zeer tevreden of tevreden over de diverse geboden diensten.

Doelbereik

De helft van de geënquêteerden weet niet of de communicatie tussen de basisschool en allochtone ouders met betrekking tot de schoolkeuze na het basisonderwijs is verbeterd.

Naar het oordeel van 1/3 deel van de docenten heeft het project veel bijgedragen aan het maken van een afgewogen schoolkeuze door ouders voor hun kinderen.

De helft van de docenten is van mening dat het project veel bijdraagt aan het maken van goede keuzen in het voortgezet onderwijs door allochtone leerlingen.

De meeste docenten beamen dat het project allochtone schoolcontactpersoon een bijdrage levert aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school, de communicatieverbetering en de ouderbetrokkenheid.

Volgens 15 van de 19 docenten, die ervaring hebben met het Savo project, is de bijdrage van Savo aan een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen groot.

De inbreng van de allochtone schoolcontactpersoon in het Savo project wordt door bijna alle docenten beoordeeld als (zeer) belangrijk.

Een aanzienlijk deel van de docenten vindt dat er positieve veranderingen zijn met betrekking tot de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en dat het project allochtone schoolcontactpersoon hieraan heeft bijgedragen.

Ondersteuning bij Savo

Er worden ten behoeve van het Savo project diverse vormen van ondersteuning door de contactpersoon wenselijk en noodzakelijk gevonden voor zowel de eerste twee jaar als voor de vervolgperiode.

Heeft project beantwoord aan de verwachtingen

Voor driekwart van de docenten heeft het project allochtone schoolcontactpersoon tot nu toe beantwoord aan de verwachtingen.

Voortzetting

Van de docenten acht het allergrootste deel een voortzetting van het project wenselijk.

Van een aantal docenten is de mening hierover niet bekend.

1.6 Mening van overige organisaties

Gesproken is met een lid van de adviescommissie allochtonen en met twee medewerkers van de sectie leerplicht van de gemeente.

Een organisatie, die op afstand betrokken is bij het project allochtone schoolcontactpersoon, vindt dat er veel meer dan tot nu toe aan public relations gedaan moet worden.

Een andere organisatie op afstand maakt kritische opmerkingen over diverse uitvoeringsaspecten van het project. Men heeft bedenkingen bij de verdeling van de inzet van het project. Inzet van contactpersonen is met name gericht op voortgezet onderwijs. Problemen met schoolloopbaan dienen zich in toenemende mate eerder aan.

Men heeft bedenkingen ten aanzien van de verdeling van de inzet van het project op vo scholen. Bepalend voor inzet moet zijn waar het meest nodig is.

Men wenst voorzetting van het project allochtone schoolcontactpersoon maar wel op een duidelijker basis.

1.7 Meningen van leerlingen

Er zijn gesprekken gevoerd met een groep allochtone leerlingen op twee scholen.

Op een school die deel neemt aan het Savo project, is gesproken met een groep van negen jongens. De nationaliteiten van deze groep zijn: vier Turks, drie Marokkaans, één Joegoslavisch en één Pools. Niet alle leerlingen hebben te maken met de contactpersoon.

Volgens diegenen die met de contactpersoon te maken hebben gehad werkt de contactpersoon heel goed. Je kunt alles zeggen. De contactpersoon is voor de leerlingen een vertrouwensfiguur. De Marokkaanse contactpersoon wordt op school gemist.

Een drietal leerlingen maakt gebruik van het Savo project en is daarover erg tevreden.

Op een andere school die niet deelneemt aan het Savo project is gesproken met zes Turkse meisjes van het vierde leerjaar van het vmbo. De leerlingen hebben dit schooljaar deel genomen aan de themagroepen van de Turkse contactpersoon. De leerlingen geven er blijk van bijzonder tevreden te zijn over de contactpersoon. Wanneer ze problemen hebben mogen ze een beroep doen op de contactpersoon. Door deelname aan de themagroepen denken ze beter na over zichzelf en hun omgeving (school en thuis). Volgens de leerlingen is de contactpersoon belangrijk voor de schoolloopbaan van allochtone leerlingen. Zelf hebben ze pas in het 4^e leerjaar met de contactpersoon te maken gekregen. Voor de leerlingen op de basisscholen in groep 7 en 8 zou het een goede zaak zijn dat de contactpersoon ingeschakeld wordt. Nog jongere kinderen hebben een contactpersoon niet nodig. Maar vooral voor de ouders van leerlingen uit groep 7 en 8 is het heel belangrijk dat ze uitleg krijgen over de verschillende mogelijkheden van de opleidingen.

Basisscholen denken volgens de leerlingen te snel dat voor allochtone leerlingen vmbo de meest geschikte school is. Diverse leerlingen vinden dat basisscholen te veel beslissen.

Elke nationaliteit zou zijn eigen schoolcontactpersoon moeten hebben. De schoolcontactpersoon zou meer tijd moeten hebben.

1.8 Algemene conclusies

Ten aanzien van het basisonderwijs

Het algemene beeld is dat er in het basisonderwijs tot op heden geen gestructureerde inzet bestaat van de allochtone schoolcontactpersonen die duidelijk samenhangt met de potentiële behoefte.

Het gebruik en niet-gebruik valt niet evenredig samen met het aandeel van allochtone leerlingen op een school. De bekendheid van het project bij basisscholen laat te wensen over.

Voor de helft van de basisscholen die gebruik maken van het project geldt dat het project niet of niet helemaal beantwoord aan de verwachtingen. Men had een hogere inzet van contactpersonen verwacht.

Met betrekking tot de vraag naar het effect is opgemerkt, dat het project wel heeft bijgedragen aan het verkleinen van de afstand tussen de allochtone ouders en school, maar er niet in geslaagd is de communicatie tussen die ouders en de school te verbeteren en de betrokkenheid van die ouders bij de school te vergroten.

De werking en de effecten lijken incidenteel en marginaal te zijn maar er is wel een positief draagvlak voor dit beleid. Men ziet de zin ervan in, maar het doelbereik is beperkt.

Een deel van de verklaring zit in de opdracht die meegegeven is om zich met name te richten op het voortgezet onderwijs. Zijn de toen gebruikte argumenten voor die beslissing nog steeds geldig?

Driekwart van de basisscholen die gebruik maken van de diensten van de contactpersonen wil een voortzetting van het project.

Ten aanzien van het voortgezet onderwijs

Zoals te verwachten was, is het project bekend bij de directeuren en docenten in het voortgezet onderwijs die hebben deelgenomen aan het onderzoek. De deelnemers waren immers geselecteerd op basis van veronderstelde ervaring met het project allochtone schoolcontactpersoon.

Over de bereikbaarheid en de beschikbaarheid wordt redelijk positief geoordeeld.

De scholen maken van veel diensten van de contactpersonen gebruik. Men is in het algemeen tevreden over de geboden diensten.

De locatiedirectie en de docenten staan positief tot zeer positief tegenover het project allochtone schoolcontactpersoon. De meerderheid vindt dat het project voldoet aan de verwachtingen, die men had ten aanzien van het project.

Met betrekking tot de vraag naar het effect is door een meerderheid aangegeven, dat het project heeft bijgedragen aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders, aan het verbeteren van de communicatie tussen school en allochtone ouders en het vergroten van de betrokkenheid van die ouders bij school.

Volgens driekwart van de docenten, die ervaring hebben met het Savo project, is de bijdrage van Savo aan een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen groot.

De inbreng van de allochtone schoolcontactpersoon in het Savo project wordt door bijna alle docenten beoordeeld als (zeer) belangrijk.

Een aanzienlijk deel van de docenten vindt dat er positieve veranderingen zijn met betrekking tot de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en dat het project allochtone schoolcontactpersoon hieraan heeft bijgedragen.

Alle geënquêteerde locatiedirecteuren en het het allergrootste deel van de docenten achten een voorzetting van het project wenselijk.

De benodigde inzet van contactpersonen op scholen voor vo vormt een discussiepunt. Een meerderheid van de geënquêteerde locatieleiding vindt ondersteuning bij het Savo project door de allochtone contactpersonen gewenst en noodzakelijk en maakt daarbij geen onderscheid tussen een beginperiode en een vervolperiode van Savo.

Het aantal docenten dat ondersteuning wenst bij de organisatie en planning in de periode na twee jaar is nauwelijks lager dan het aantal dat hierbij ondersteuning wenst voor de eerste twee jaar. Het aantal docenten dat die ondersteuning noodzakelijk vindt, is voor de periode na twee jaar wel aanzienlijk lager.

Er is naar voren gebracht dat de contactpersoon tijd te kort heeft voor de scholen die aan Savo deelnemen. Het aantal Savo-leerlingen zal toenemen en dat betekent weer meer tijdsbeslag.

De huidige schoolcontactpersonen zijn Turks en Marokkaans. Wanneer een school veel leerlingen van andere nationaliteiten heeft, heeft dat gevolgen voor de mogelijke ondersteuning door de contactpersonen.

De leerlingen in het vo geven aan dat de contactpersoon belangrijk is voor voor hun Met betrekking tot de tweede vraag (effect) is door een meerderheid aangegeven, dat het project heeft bijgedragen aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders, aan het verbeteren van de communicatie tussen school en allochtone ouders en het vergroten van de betrokkenheid van die ouders bij school. welbevinden en voor hun schoolloopbaan. Voor de leerlingen is de contactpersoon een belangrijke vertrouwensfiguur.

2 Vraagstelling, opzet en uitvoering van het onderzoek.

2.1 Inleiding

In het kader van Multi-Cultureel Beleid van de gemeente Nijmegen heeft de raad, op voorstel van het college, gelden beschikbaar gesteld om het project allochtone schoolcontactpersoon, voor een periode van drie jaar, mogelijk te maken. Met dit project beoogt de gemeente een bijdrage te leveren aan het vergroten van de onderwijskansen en onderwijsdeelname van allochtone leerlingen, en daardoor aan de maatschappelijke kansen van deze groep. Tevens kan het project een bijdrage leveren aan het realiseren van een multiculturele samenleving.

Het project allochtone schoolcontactpersoon wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de Schooladviesdienst Regio Nijmegen.

De schoolcontactpersonen bieden de volgende diensten:

- adviezen/voorlichting aan scholen met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen,
- adviezen/voorlichting aan scholen met betrekking tot omgaan met de ouders van deze leerlingen,
- spreekuur op school,
- ondersteuning tijdens de scholen informatiemarkt,
- ondersteuning bij de open dagen,
- ondersteuning bij interculturele activiteiten op school,
- ondersteuning van het project SAVO (hieronder nader toegelicht),
- ondersteuning bij activiteiten in verband met overgang van leerlingen naar voortgezet onderwijs,
- ondersteuning bij verwijzing van leerlingen naar speciaal basisonderwijs of voorzieningen voor speciaal onderwijs,
- voorlichting/cursussen voor ouders van de allochtone leerlingen,
- organiseren van studiereis.

Een aantal diensten van schoolcontactpersonen moet nog gaan starten:

- bouwen aan een netwerk,
- cursus medezeggenschapsraad voor ouders.

De allochtone schoolcontactpersonen ondersteunen de scholen bij de uitvoering van het **SAVO** project. SAVO betekent schoolloopbaanbegeleiding voor allochtonen in het voortgezet onderwijs. De doelstelling van SAVO is een bijdrage te leveren aan het realiseren van gelijke mogelijkheden voor succesvolle schoolloopbanen in het voortgezet onderwijs voor leerlingen uit etnisch niet-Nederlandse groepen ten opzichte van de autochtone leerlingen. De kern van het SAVO project is de relatiedriehoek school – ouders – leerling in hun onderlinge wisselwerking, vastgelegd in het SAVO schoolloopbaancontract.

Uitgangspunt van het project allochtone schoolcontactpersoon is dat aan een school gedurende twee jaar actieve ondersteuning wordt geboden bij de schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen en dat daarna de school op eigen kracht doorgaat met deze begeleiding. De contactpersonen bieden ondersteuning bij de organisatie en

planning als ook diverse inhoudelijke vormen van ondersteuning. In de periode na twee jaar wordt geen ondersteuning geboden bij de organisatie en planning.

Er zijn drie parttime werkende allochtone schoolcontactpersonen: een Turkse contactpersoon (24 uur) en twee Marokkaanse contactpersonen (beide voor 16 uur). Momenteel zijn er twee contactpersonen wegens het vertrek van een Marokkaanse contactpersoon.

De twee allochtone schoolcontactpersonen verrichten niet geheel dezelfde activiteiten. De Turkse contactpersoon doet zeer veel in het kader van het SAVO project. De Marokkaanse contactpersoon werkt weinig binnen SAVO. Alleen de Marokkaanse contactpersoon heeft een studiereis georganiseerd.

De schoolcontactpersonen zijn voornamelijk voor het voortgezet onderwijs werkzaam. Eén contactpersoon raamt desgegraagd dat hij 4/5 deel werkzaam is voor het voortgezet onderwijs en 1/5 deel ten behoeve van het primair onderwijs. In het functieprofiel van de schoolcontactpersoon is als uitgangspunt opgenomen dat door de grote afstand tussen school en ouders in het voortgezet onderwijs de schoolcontactpersoon vooral taken heeft binnen het vo. Het functieprofiel was als bijlage toegevoegd aan het voorstel aan de raad met betrekking tot de aanstelling van een Schoolcontactpersoon.

De raad heeft besloten dat het project geëvalueerd moet worden. De evaluatie wordt gebruikt bij de beslissing over het al dan niet voortzetten van het project. De schooladviesdienst heeft een evaluatieplan opgesteld

2.2 Vraagstelling

Volgens het evaluatieplan van de schooladviesdienst dient de algemene vraag beantwoord te worden of het project tot nu toe geslaagd is. De volgende vragen worden daarbij aan de orde gesteld:

- Voldoet het project tot nu toe aan de verwachtingen en wensen van betrokkenen en waarom wel of niet;
- Heeft het project ook het effect wat daarvan verwacht wordt.

In het evaluatieplan wordt voorgesteld langs twee wegen een antwoord te krijgen op deze vragen: een interne en een externe beoordeling van het project.

Bij de interne beoordeling wordt geïnventariseerd:

- wat de doelen van het project zijn,
- welke plannen en ideeën er zijn geweest om aan deze doelen te werken,
- hoe het project zich tot nu toe heeft ontwikkeld en
- wat de feitelijke gang van zaken is geweest. Daarbij gaat het om uitgevoerde activiteiten, de tijdsbesteding van de schoolcontactpersonen, de doelgroepen die bereikt zijn, verschuivingen in de loop van de tijd e.d.

Dit interne deel van de evaluatie is uitgevoerd door Ton van Wanroij van de Schooladviesdienst Regio Nijmegen. De resultaten worden beschreven in het rapport Project allochtone schoolcontactpersoon, interne evaluatie.

Bij de externe beoordeling wordt nagegaan wat instellingen c.q. personen, die betrokken zijn bij het project allochtone contactpersoon, vinden van het project. Als betrokkenen worden beschouwd scholen (directie en docenten), allochtone leerlingen, de ouders van deze leerlingen en overige personen die op andere wijze te maken hebben met het project.

Er zijn specifieke vragen uitgewerkt voor de diverse categorieën betrokkenen.

Voor de scholen zijn vragen uitgewerkt met betrekking tot:

- de bekendheid met het project, gebruik van het project,
- de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van het project,
- tevredenheid over de geboden diensten van allochtone schoolcontactpersonen,
- mate waarin doelen van het project bereikt zijn,
- de bijdrage van het project aan het bereiken van de doelen,
- de door allochtone schoolcontactpersonen gewenste en noodzakelijke ondersteuning,
- heeft het project beantwoord aan de verwachtingen,
- mening over gerichtheid van het project op het voortgezet onderwijs,
- mening over voortzetting van het project.

Er zijn drie afzonderlijke vragenlijsten opgesteld, te weten voor locatiedirectie van scholen voor voortgezet onderwijs, voor docenten in het voortgezet onderwijs en voor de directie van basisscholen. De vragenlijsten bevatten deels identieke vragen, deels zijn de vragen verschillend uitgewerkt vanwege de specifieke werksituatie.

Voor de leerlingen zijn vragen over de volgende onderwerpen aan de orde gesteld:

- gebruik van allochtone schoolcontactpersonen,
- wat voor beroep doe je op de allochtone schoolcontactpersoon,
- verwachtingen ten aanzien van allochtone schoolcontactpersonen,
- wat is hiervan uitgekomen en wat niet, redenen hiervoor en wensen en suggesties.

Voor personen die op een of andere wijze te maken hebben met het project zijn vragen gesteld over:

- de activiteiten van de allochtone schoolcontactpersoon,
- de relatie van de activiteiten tot het algemeen doel van het project,
- goed lopende/minder goed lopende activiteiten,
- redenen voor minder goed lopende activiteiten en oplossing daarvoor,
- wat voegt het project allochtone schoolcontactpersoon toe aan hetgeen scholen en instanties al doen met betrekking tot de schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen,
- gewenste ondersteuning door contactpersonen,
- verwachtingen van het project,
- opvattingen over de bereikte resultaten en effecten en wensen/suggesties ten aanzien van allochtone schoolcontactpersonen.

2.3 Opzet en uitvoering

De onderzoeksgroepen

De onderzoeksgroepen worden gevormd door alle personen die te maken hebben c.q. hebben gehad met het project allochtone schoolcontactpersoon. Dit zijn locatiedirecteuren van scholen voor voortgezet onderwijs in Nijmegen, de docenten van deze scholen en de directeuren van basisscholen. Verder vormen de allochtone leerlingen en hun ouders onderzoeksgroepen. Ook de personen die meer op afstand of zijdelings te maken hebben met het project worden tot onderzoeksgroep gerekend.

Besloten is scholen die relatief veel allochtone leerlingen hebben en waarvan bekend is c.q. verondersteld wordt dat ze werkcontacten hebben met de allochtone schoolcontactpersonen, in het onderzoek te betrekken. Besloten is verder alleen de docenten in het vo die daadwerkelijk werkcontacten hebben c.q. hebben gehad met de allochtone schoolcontactpersonen, in het onderzoek te betrekken.

Er is slechts een beperkt aantal allochtone leerlingen van twee scholen voor vo gevraagd om aan het onderzoek mee te doen. De tijd om het onderzoek uit te voeren was gering.

Allochtone ouders zijn buiten het onderzoek gelaten. Voorzien werd dat gebruik zou moeten worden gemaakt van personen die de ouders in hun eigen taal interviews konden afnemen. Om tijdsredenen is hiervan afgezien.

Een klein aantal personen van organisaties die op afstand te maken heeft met het project is wel gevraagd aan het onderzoek mee te doen.

De verzameling van de gegevens

Er is een schriftelijke enquête gehouden bij de directeuren van basisscholen en de locatiedirecteuren en docenten van vo scholen in maart en april 2000.

Het totaal aantal basisscholen in Nijmegen is 39. De enquête voor de directie van basisscholen is verstuurd naar 23 scholen. Er zijn 19 vragenlijsten (83%) teruggestuurd.

Er zijn in totaal 10 scholen voor voortgezet onderwijs. Deze zitten op 20 locaties. De vragenlijst voor de locatiedirectie van voortgezet onderwijs is verstuurd naar 13 locaties. Er zijn 8 lijsten (62%) teruggestuurd.

De vragenlijst voor docenten in het voortgezet onderwijs is verstuurd naar 6 schoollocaties. Het aantal vragenlijsten voor docenten dat gestuurd is, verschilt per locatie. In totaal zijn 90 lijsten voor docenten verstuurd. Een contactpersoon op elke locatie is gevraagd zorg te dragen voor de interne verspreiding op de locatie. Er zijn 23 vragenlijsten voor docenten (26%) teruggestuurd.

Op twee vo scholen is met een kleine groep allochtone leerlingen een groeps gesprek gehouden in april 2000.

Met negen personen zijn einde maart en in april 2000 open interviews gehouden. Gesproken is met de twee allochtone schoolcontactpersonen, met twee personen werkzaam in het voortgezet onderwijs waarvan één met een leidinggevende functie en één met specifieke taken hebben met betrekking tot allochtone leerlingen, met twee directeuren van een basisschool die veel allochtone leerlingen telt, met twee medewerkers van de sectie leerplicht van de gemeente en met een lid van de adviescommissie allochtonen.

De representativiteit

De opvattingen over het project allochtone schoolcontactpersoon zijn met name daar gemeten wáár verwacht kan worden dat er redelijk tot veel ervaringen bestaan met de contactpersonen.

De **directeuren** van de **basisscholen** met relatief veel allochtone leerlingen (23 scholen) zijn gevraagd mee te doen aan het onderzoek; 4/5 deel van hen heeft deelgenomen. De hoge deelname aan het onderzoek is gunstig. Omdat de populatie van scholen klein is betreft het niettemin een klein aantal geënquêteerden (19 scholen). Alleen scholen die gebruik maken van de allochtone schoolcontactpersoon hebben de enquête volledig ingevuld. Het gaat om acht basisscholen. Verondersteld mag worden dat de uitkomsten redelijk representatief zijn.

De mate waarin de 8 **locatiedirecteuren** voor voortgezet onderwijs die hebben deelgenomen aan het onderzoek de mening van de leiding van 13 locaties representeert, is onduidelijk. De deelname (62%) is op zich redelijk. Het aantal geënquêteerden (8 scholen) is echter klein. Eén school die geen gebruik maakt van de contactpersoon heeft de vragenlijst niet volledig ingevuld.

Er zijn 23 vragenlijsten voor **docenten** geretourneerd. Eén lijst is onvolledig ingevuld omdat de betreffende docent geen gebruik maakt van de diensten van de allochtone schoolcontactpersoon. De respons bij de docenten is laag. De bedoeling was om alle docenten die daadwerkelijk werkcontacten hebben c.q. hebben gehad met het project te enquêteren. De schooladviesdienst is ervan uitgegaan dat het ging om 90 docenten. Het totale aantal docenten dat met de allochtone schoolcontactpersoon te maken heeft of heeft gehad is niet bekend.

De vragenlijsten zijn verstuurd naar zes schoollocaties. Voor deze locaties geldt dat op drie een zogenaamd Savo project is en op drie niet. Aan scholen met een Savo project geven de allochtone schoolcontactpersonen relatief meer ondersteuning dan aan de andere scholen. Naar de schoollocaties met een Savo project zijn meer vragenlijsten gestuurd dan naar de andere scholen.

Van de 23 geënquêteerde docenten heeft een aantal van 19 docenten te kennen gegeven dat de school deelneemt aan het Savo project.

Een en ander betekent dat de representativiteit van de groep geënquêteerde docenten onduidelijk is. Omdat het gaat om docenten met veel ervaring met het project allochtone schoolcontactpersoon is de geleverde informatie heel relevant. De meeste docenten hebben niet alleen als docent maar ook vanuit andere functies (mentor en interne coördinator) te maken met de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en met de schoolcontactpersonen.

De open interviews met een aantal **personen** betrokken bij het project allochtone schoolcontactpersoon boden de mogelijkheid uitgebreider en dieper op een aantal aspecten met betrekking tot het project in te gaan. Representativiteit van de geïnterviewden vormt geen doel.

Een en ander geldt ook voor de interviews met twee **groepen leerlingen**.

3 Uitkomsten van de schriftelijke enquête bij scholen

3.1 Inleiding

Er zijn vragenlijsten gestuurd naar de directeuren van 23 basisscholen, de directeuren van 13 schoollocaties voor voortgezet onderwijs en docenten op 6 schoollocaties voor voortgezet onderwijs. De vragenlijsten voor docenten werden naar één persoon van elke locatie verstuurd die voor verdere verspreiding de zorg droeg. De resultaten van deze enquête voor de drie groepen worden in dit hoofdstuk beschreven.

3.2 Directie basisscholen

Door de directeuren van 19 basisscholen is een vragenlijst ingevuld. Van de 19 basisscholen zijn 15 scholen bekend met het project allochtone schoolcontactpersoon en 14 scholen zijn op de hoogte van de algemene doelstelling van het project.

Door acht scholen wordt gebruik gemaakt van de allochtone schoolcontactpersonen en door 11 scholen niet. Tot de niet-gebruikers behoort een aantal scholen met veel allochtone leerlingen.

De meest genoemde reden om geen gebruik te maken van het project is de onbekendheid met het project. Een minder vaak genoemde reden is dat men weinig allochtone leerlingen heeft.

Scholen met veel allochtone leerlingen die geen gebruik maken van het project geven hiervoor als redenen: voorzover nodig kunnen wij zelf de ouders benaderen (1 maal), het project tot op heden nog geen prioriteit te hebben gegeven (1 maal), onbekend met het project (2 maal) en geen antwoord (2 maal).

Uitsluitend aan de acht scholen die gebruik maken van het project allochtone schoolcontactpersoon zijn vervolgvragen over het project gesteld.

Van de acht scholen die gebruik maken van het project doen vijf scholen dit vanaf 1998/1999.

Over de bereikbaarheid van de allochtone schoolcontactpersonen hebben de acht gebruikers als volgt geoordeeld: "goed" 2 maal, "niet goed, niet slecht" 4 maal. Van twee scholen ontbreekt het antwoord.

Over de beschikbaarheid van de allochtone schoolcontactpersonen hebben de acht gebruikers als volgt geoordeeld: "zeer goed" 1 maal, "goed" 3 maal, "niet goed, niet slecht" 2 maal. Van twee scholen ontbreekt het antwoord.

De acht basisscholen hebben gebruik gemaakt van de volgende diensten van de contactpersoon:

Dienst	Aantal maal genoemd
– Adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen	3
– Adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met ouders van deze leerlingen	3
– Ondersteuning tijdens de scholen informatiemarkt	3
– Ondersteuning bij activiteiten in verband met overgang van leerlingen naar voortgezet onderwijs	5
– Ondersteuning bij verwijzing van leerlingen naar speciaal basisonderwijs of voorzieningen voor speciaal onderwijs	3

Tabel 3-1: gebruik diensten contactpersonen

Er worden door scholen nog drie andere diensten, waarvan gebruik is gemaakt, genoemd: ondersteuning van contactgroep van Turkse ouders + themabijeenkomsten, voorlichting met betrekking tot het Nederlandse onderwijsstelsel en afnemen toets tweektaligheid.

De meeste scholen zijn tevreden over de geboden diensten. Eén school is ontevreden over de scholeninformatiemarkt. Dit heeft echter niets met de ondersteuning door de schoolcontactpersoon te maken.

Over de bijdrage van de allochtone schoolcontactpersonen aan het maken van een afgewogen schoolkeuze door ouders voor hun kinderen, hebben de acht scholen als volgt geoordeeld: "veel" 2 maal genoemd, "niet veel, niet weinig" eveneens 2 maal genoemd en één school weet dit niet. Van drie scholen ontbreekt het antwoord.

Vier van de acht scholen hebben een beroep gedaan op de schoolcontactpersonen om problemen met individuele leerlingen op te lossen. Over de bijdrage van de allochtone schoolcontactpersonen aan het vinden van een oplossing, hebben de scholen als volgt geoordeeld: veel 1 maal, weinig 1 maal. Eén school weet dit niet. Van één school ontbreekt het antwoord.

Vijf van de acht scholen vinden dat het project een bijdrage levert aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en school. Een drietal scholen geeft aan dit niet te weten.

Geen enkele basisschool beaamt dat door het project de communicatie tussen allochtone ouders en school is verbeterd. Een aantal van zes scholen geeft het antwoord weet niet.

Geen enkele basisschool beaamt dat de betrokkenheid van allochtone ouders bij het schoolgebeuren is vergroot. Hier antwoorden drie scholen met weet niet.

Voor vier van de acht basisscholen heeft het project tot nu toe beantwoord aan de verwachtingen, voor drie scholen niet. Van één school is dit niet bekend.

De scholen hebben de volgende redenen genoemd waarom het project niet heeft beantwoord aan de verwachtingen:

- project is druppel op gloeiende plaat;

- project is teveel gericht op voortgezet onderwijs. Er zou meer tijd beschikbaar kunnen zijn voor het primair onderwijs;
- onze verwachtingen bij dit soort diensten zijn niet zo hoog. We moeten het zelf doen. Een tweetal negatieve ervaringen (naar groep in wijk en bij enquête OALT¹) doet ons terughoudend opstellen. In een tweetal individuele gevallen hebben we een gemiddelde ervaring;
- doelstelling zou uitgebreid moeten worden naar het primair onderwijs. Een zo vroeg mogelijke interventie is belangrijk.

Van de acht basisscholen zijn twee het eens met de gerichtheid van het project op het voortgezet onderwijs, vier scholen zijn het hiermee oneens en twee scholen weten dit niet.

Zes van de acht basisscholen achten een voortzetting van het project wenselijk. Twee scholen geven hierover geen mening.

Aan alle basisscholen, ongeacht of men gebruik maakt van het project allochtone school- contactpersoon of niet, is gevraagd of men opmerkingen en/of suggesties heeft met betrekking tot het project. Van de in totaal 19 basisscholen die een enquête hebben teruggestuurd heeft een zevental scholen opmerkingen en/of wensen genoteerd. Een opsomming volgt:

- Wil enquête wel mondeling toelichten.
- Info over het project allochtone schoolcontactpersoon s.v.p.
- Het zou jammer zijn als dit specifieke evaluatieformulier er toe zou bijdragen dat de allochtone schoolcontactpersoon zou verdwijnen. Dat wij als school weinig gebruik hebben gemaakt van de diensten is vooral een zaak van tijdgebrek voor overleg en afstemming. Een oplossing of een bijdrage zou kunnen zijn dat de allochtone schoolcontactpersonen meer eigen initiatieven ontwikkelen naar scholen. Bijv. een aanbod om te participeren bij het organiseren van activiteiten m.b.t. allochtone feestdagen, deelnemen aan koffieochtenden waar ook allochtone ouders aan deelnemen. Bij een meer structureel contact waarbij het initiatief genomen wordt door de contactpersoon zelf zullen er ook meer mogelijkheden in beeld komen.
- Veel duidelijker communicatie over doelstellingen en rol contactpersoon naar teams en ouders toe. De contactpersoon zou wellicht een rol kunnen spelen bij voorlichting naar allochtone ouders bij projecten in het kader van de Open Wijk school en/of GOA²-projecten..
- Relatie tussen school en allochtone contactpersonen is (nog) niet echt tot stand gekomen. Er is natuurlijk enige knowhow op school aanwezig (oalt - leerkrachten, maar ook via hen zijn de contacten niet intensief. In welke mate e.e.a. iets 'toevoegt' is ons (nog) onduidelijk.
- Wij hebben als basisschool alleen een verzoek gehad namen van leerlingen van groep 8 door te geven voor een voorlichtingsavond over overgang naar voortgezet onderwijs. Daar wij maar een kleine groep 8 hebben is de organisatie van voorlichting, hulp voor de ouders door de leerkracht voor 'n groot deel zelf gedaan + de informatiemarkt. Daarom zijn er verschillende vragen met n.v.t. ingevuld. Echter ik denk dat deze projecten alleen maar steeds belangrijker voor onze groep ouders gaat worden. Dus voortzetten!!

¹ OALT betekent Onderwijs in Allochtone Levende Talen

² GOA betekent Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid

- Ik zou graag willen weten of 't project voor mijn school een meerwaarde kan hebben.

3.3 Conclusies met betrekking tot basisscholen

Het aantal basisscholen dat gebruik maakt c.q. heeft gemaakt van het project allochtone schoolcontactpersoon is klein te noemen. Onder meer de onbekendheid met het project speelt de scholen hierbij parten. Opvallend is dat een aantal basisscholen met heel veel allochtone leerlingen tot de niet-gebruikers behoort.

Voor de basisscholen die gebruik maken van het project geldt het volgende.

De bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen worden niet slecht gevonden. Het gebruik dat basisscholen maken van het project is beperkt. Twee scholen maken slechts gebruik van één dienst. Twee andere scholen geven aan dat er slechts incidenteel gebruik is gemaakt van de diensten. De basisscholen zijn in het algemeen tevreden over de geboden diensten. De basisscholen beamen dat het project bijgedragen heeft aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school. Met betrekking tot de bijdrage van het project aan andere doelen, te weten communicatie tussen allochtone ouders en school en de ouderbetrokkenheid, doet men dit niet. Voor de helft van de basisscholen geldt dat het project niet of niet helemaal beantwoord aan de verwachtingen. Men had een hogere inzet van contactpersonen op basisscholen verwacht. De helft van de scholen is het niet eens met de gerichtheid van het project op het voortgezet onderwijs.

Driekwart van de scholen die nu al gebruik maken van de diensten van de contactpersonen wil een voortzetting van het project.

Uit de opmerkingen van de basisscholen, zowel van gebruikers als van niet-gebruikers van het project, kom eveneens naar voren dat men een voortzetting van het project wenst. Daaruit komt verder naar voren dat een aantal scholen een andere, meer actieve rol voor de contactpersoon wenst.

Het algemene beeld is dat er in het basisonderwijs tot op heden geen gestructureerde inzet bestaat van de allochtone schoolcontactpersonen die duidelijk samenhangt met de potentiële behoefte. De werking en de effecten lijken incidenteel en marginaal te zijn maar er is wel een positief draagvlak voor dit beleid. Men ziet de zin ervan in, maar het doelbereik is beperkt. Een deel van de verklaring zit in de opdracht die meegegeven is om zich met name te richten op het voortgezet onderwijs.

3.4 Locatieleiding van scholen voor voortgezet onderwijs

Er zijn door de locatieleiding acht enquêtes geretourneerd.

Eén locatiedirecteur is niet bekend met het project allochtone schoolcontactpersoon, is niet op de hoogte van de doelstelling van het project en maakt vanwege de onbekendheid met het project hiervan geen gebruik. De leiding van zeven schoollocaties is wel bekend met het project, op de hoogte van de algemene doelstelling en maakt gebruik van het project.

Uitsluitend aan de zeven scholen die gebruik maken van het project zijn specifieke vragen met betrekking het project voorgelegd. De locatiedirecteur van één school heeft slechts een eerste deel van de vragen beantwoord.

Van de zeven scholen maken twee scholen gebruik van het project vanaf 1997/1998 en drie scholen vanaf 1998/1999.

Over de bereikbaarheid van het project wordt als volgt geoordeeld: goed 5 maal en niet goed, niet slecht 1 maal. Eén school kan dit niet beoordelen.

Over de beschikbaarheid van het project wordt als volgt geoordeeld: goed 4 maal en niet goed, niet slecht 2 maal. Eén school kan dit niet beoordelen.

De scholen maken volgens de locatieleiding gebruik van de volgende diensten van de contactpersoon:

Dienst	Aantal maal genoemd
Adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen	6
Adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met ouders van deze leerlingen	6
Spreekuur	6
Ondersteuning tijdens de scholen informatiemarkt	3
Ondersteuning bij de open dagen	3
Ondersteuning bij interculturele activiteiten	3
Diensten in het kader van Savo	1

Tabel 3-2: gebruik diensten contactpersonen

Er worden door drie scholen nog drie andere diensten genoemd: ondersteuning bij problemen met leerlingen naar ouders met betrekking tot gedrag en schoolkeuze (1 maal genoemd) en themagroepen (2 maal genoemd).

Twee scholen zijn in het algemeen zeer tevreden over de geboden diensten, vier scholen zijn tevreden en één school is niet tevreden maar ook niet ontevreden.

De allochtone schoolcontactpersonen dienen in het voortgezet onderwijs speciale aandacht te geven aan het kiezen van het juiste type onderwijs en de passende profielen dan wel leerwegen. Over de bijdrage van de allochtone schoolcontactpersonen aan het maken van goede keuzen door allochtone leerlingen, hebben de zeven scholen als volgt geoordeeld: "veel" 1 maal, "niet veel, niet weinig" 2 maal en "weinig" 1 maal. Drie scholen weten dit niet.

Vijf van de zeven scholen vinden dat het project een bijdrage levert aan het verkleinen van de afstand tussen de allochtone ouders en de school. Eén school vindt dit niet. Eén school geeft aan dit niet te weten.

Vier scholen beamen dat door het project de communicatie tussen allochtone ouders en de school is verbeterd. Eén school vindt dat dit niet het geval is. Twee scholen geven aan dit niet te weten.

Vier scholen beamen dat door het project de betrokkenheid van allochtone ouders bij het schoolgebeuren is vergroot. Twee scholen vinden dat dit niet het geval is. Eén school geeft aan dit nog niet te weten.

Er zijn aan de locatieleiding diverse vragen over het Savo project voorgelegd. Vijf scholen zijn bekend met het Savo project en weten wat dit project inhoudt. Voor twee scholen geldt dit niet.

Slechts één school is volgens de geënquêteerde locatiedirecteuren gaan deelnemen aan het Savo project. Deze school neemt deel vanaf 1998/1999. De leiding kan geen oordeel geven over de bijdrage van Savo aan een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen. De inbreng van de allochtone schoolcontactpersonen in het Savo project wordt zeer belangrijk gevonden. De kennis en vaardigheden van docenten op school

met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen is toegenomen sinds de deelname aan het Savo project.

Het Savo project wordt door scholen zelf uitgevoerd. De allochtone schoolcontactpersonen ondersteunen de scholen bij de uitvoering. Er is een aantal vragen voorgelegd over de ondersteuning door schoolcontactpersonen. Deze vragen maar ook de vervolgvragen zijn beantwoord door zes scholen.

Vier scholen hebben zich uitgesproken over de gewenste en noodzakelijke ondersteuning. Twee scholen hebben hierover geen mening. Er wordt ondersteuning door de contactpersonen gewenst in de eerste periode van twee jaar bij de organisatie en planning van het project (2 maal aangegeven), themagroepen (1 maal), ouderparticipatie (1 maal), contacten met ouders(2 maal), voorlichting (1 maal) en begeleiding van leerlingen (1 maal). Het aantal keren dat de ondersteuning noodzakelijk wordt gevonden is als volgt: bij de organisatie en planning van het project (2 maal aangegeven), themagroepen (1 maal), ouderparticipatie (1 maal), contacten met ouders(1 maal), voorlichting (1 maal) en begeleiding van leerlingen (1 maal).

De schoolleiding heeft met betrekking tot de ondersteuning voor de vervolgperiode(na de eerste twee jaar) dezelfde opvattingen. Zij maakt met andere woorden hierbij geen onderscheid tussen een beginperiode en een vervolgperiode.

Van de zes scholen verwacht een aantal van 2 scholen na twee jaar verder te kunnen gaan met het Savo project zonder ondersteuning bij de organisatie en planning door de schoolcontactpersoon, een aantal van 3 scholen verwacht na twee jaar niet verder te kunnen gaan zonder die ondersteuning en één school heeft hierover geen mening.

Op twee scholen is tijd vrijgemaakt voor deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen en op twee scholen is geen tijd hiervoor vrijgemaakt. Van de overige scholen is dit niet bekend.

Volgens één school heeft het project allochtone schoolcontactpersoon er veel aan bijgedragen dat er tijd is vrijgemaakt voor deskundigheidsbevordering, volgens één school heeft het project hiertoe een beetje bijgedragen en volgens één school heeft het project hiertoe niets bijgedragen. De meningen van de overige scholen zijn niet bekend.

Binnen twee scholen zijn ter bevordering van een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen schoolfunctionarissen aangesteld en binnen twee scholen niet. Van de overige scholen is dit niet bekend.

Van de twee scholen met de betreffende schoolfunctionarissen is één school van mening dat het project allochtone schoolcontactpersoon hieraan veel heeft bijgedragen, één school vindt dat het project hieraan een beetje heeft bijgedragen.

De vraag is voorgelegd of het project allochtone schoolcontactpersoon tot nu toe heeft beantwoord aan de verwachtingen.

Voor vier scholen van de zes scholen is dit het geval. Eén school heeft deze vraag niet beantwoord. Eén school heeft de vraag niet beantwoord met een ja of nee maar gaat in een bijlage uitgebreid in op het project. In de bijlage worden de activiteiten van de allochtone schoolcontactpersonen op school beschreven. Een aantal activiteiten zijn goed verlopen, een aantal niet. Er hebben zich problemen voorgedaan vanwege het vertrek van mensen. De school telt veel nationaliteiten. Op de schoollocatie wordt vmbo waaronder leerwegondersteunend onderwijs aangeboden. De school staat volgens de leiding voor een ingewikkelde onderwijstaak vanwege de dimensies

allochtoon zijn en de leerwegondersteuning. Het blijft naar de mening van de schoolleider de vraag of het project allochtone schoolcontactpersoon een bijdrage kan leveren aan de ontwarring van deze complexiteit.

Alle zes scholen achten een voortzetting van het project allochtone schoolcontactpersonen wenselijk.

Er zijn door de scholen de volgende opmerkingen gemaakt over het project allochtone schoolcontactpersoon en/of suggesties gedaan ten aanzien van het project:

- Invulling is persoonsgebonden. Invulling door Marokkaanse contactpersoon is in schooljaar '98/'99 anders geweest dan dit schooljaar. Belangrijk dat contactpersonen goed onderling communiceren ten behoeve van schoolorganisatie. Bij aanvang project onduidelijkheid over taakstelling van contactpersonen. Eén contactpersoon per school? Inzet afhankelijk van doelgroep? Continuïteit van contactpersonen en schoolorganisatie is van wezenlijk belang.
- Project is dit jaar pas gestart, vandaar dat sommige resultaten nog moeten blijken.
- Zie de bijlage bij de vraag of het project heeft beantwoord aan de verwachtingen
- Ik vind dat je een relatie opbouwt met schoolcontactpersonen; de werking van het hele project staat of valt met deze relatie (een vertrouwensband) en daar is tijd en continuïteit mee gemoeid. Daarom denk ik dat hun functie naast docenten in de school heel goed werkt. Schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen is niet iets apart in de school. Het zijn geen extra krachten naast de NT2 docenten³, maar samen met de schoolcontactpersonen kom je een heel eind. Ik zou graag een doorstart zien van dit project.
- De wel beschikbare informatie over het project allochtone schoolcontactpersoon zal opnieuw in de directievergadering aan de orde worden gesteld.⁴
- De deskundigheid en inzet van schoolcontactpersonen kunnen voor een goede begeleiding van allochtone leerlingen niet gemist worden!⁵

3.5 Conclusies met betrekking tot schoolleiding van vo locaties

De scholen, die aan de enquête hebben meegedaan, maken zoals te verwachten bijna alle gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon. Eén school maakt geen gebruik van het project. De locatiedirecteur van deze school is niet bekend met het project en ook niet op de hoogte van de algemene doelstelling van het project. Over de bereikbaarheid en de beschikbaarheid wordt door de locatieleiding redelijk positief geoordeeld.

De scholen maken van veel diensten van de contactpersonen gebruik. Men is in het algemeen tevreden over de geboden diensten.

Over de bijdrage van het project aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en school, de communicatie tussen de ouders en school en de betrokkenheid van de ouders bij het schoolgebeuren wordt redelijk positief geoordeeld. Een aantal scholen (2 van de 7 scholen) vindt dat het project aan deze zaken geen bijdrage levert.

³ NT2 docenten zijn docenten Nederlandse Taal als Tweede taal

⁴ Deze opmerking is gemaakt door de school die momenteel geen gebruik maakt van het project allochtone schoolcontactpersoon.

⁵ Deze opmerking is gemaakt door de school die deelneemt aan het Savo project.

Op één schoollocatie wordt deelgenomen aan het Savo project. Met betrekking tot de deelname aan het Savo project is gebleken dat de groep geënquêteerden niet representatief is. Meer schoollocaties dan blijkt uit de uitkomsten, doen mee aan het Savo project.

Een meerderheid van de geënquêteerde locatieleiding vindt ondersteuning bij het Savo project door de allochtone contactpersonen gewenst en noodzakelijk. De schoolleiding maakt met betrekking tot de ondersteuning geen onderscheid tussen een beginperiode en een vervolgperiode van Savo.

Een aantal geënquêteerde locatiedirecteuren verwacht na twee jaar verder te kunnen gaan met het Savo project zonder ondersteuning bij de organisatie en planning door de contactpersoon, een aantal geënquêteerde locatiedirecteuren, waaronder de deelnemer aan Savo, verwacht niet verder te kunnen gaan zonder die ondersteuning.

Op twee scholen is tijd vrijgemaakt voor deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen. Op enkele scholen zijn er functionarissen aangesteld ter bevordering van een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen. Eén directeur is van mening dat het project allochtone schoolcontactpersoon heeft bijgedragen aan de deskundigheidsbevordering en een tweetal directeuren is van oordeel dat het project heeft bijgedragen aan de aanstelling van functionarissen op school.

Een meerderheid van de geënquêteerde locatiedirecteuren vindt dat het project tot nu heeft beantwoord aan de verwachting die men had ten aanzien van het project. Eén locatiedirecteur vraagt zich af of de schoolcontactpersoon een bijdrage kan leveren aan de ontwarring van de problematiek waarmee scholen te maken hebben, die veel allochtone leerlingen hebben en die leerwegondersteunend onderwijs verzorgen.

Alle geënquêteerde locatiedirecteuren achten een voortzetting van het project allochtone schoolcontactpersoon wenselijk.

3.6 Docenten van scholen voor voortgezet onderwijs

Door 23 docenten van in totaal 5 scholen voor voortgezet onderwijs zijn vragenlijsten ingevuld. Het aantal schoollocaties is 7.

De docenten geven les op de volgende afdelingen: vmbo 6 maal, mavo/havo/vwo 8 maal, ivbo 1 maal, vbo 3 maal, mavo 1 maal, onderbouw 1 maal, NT2 steunlessen 2 maal en onderbouw /bovenbouw 1 maal.

Alle docenten zijn op de hoogte van het project allochtone schoolcontactpersoon en met uitzondering van één docent zijn alle op de hoogte van de algemene doelstelling van het project.

Uitgezonderd één docent maken allen gebruik van het aanbod van allochtone schoolcontactpersonen. Reden voor geen gebruik is geweest dat er zich geen gelegenheid voordeed en de behoefte er niet was.

Uitsluitend aan de docenten die gebruik maken van het project zijn specifieke vragen met betrekking tot het project voorgelegd. Het betreft dus 22 docenten.

Van deze geënquêteerden zijn 19 docenten verbonden aan een school die deelneemt aan het Savo project. Het is voornamelijk de Turkse contactpersoon die het Savo project ondersteunt. Opvattingen van de docenten over het project allochtone schoolcontactpersoon zullen daarom relatief vaak gebaseerd zijn op ervaringen met de Turkse contactpersoon.

De meeste docenten hebben niet alleen als docent maar ook vanuit andere functies (mentor en interne coördinator) te maken met de schoolloopbaan van allochtone leerlingen.

Bijna de helft van de geënquêteerde docenten (45%) maakt voor het eerst in het schooljaar 99/00 gebruik van de allochtone schoolcontactpersonen. Het aantal docenten dat voor het eerst in 99/00 gebruik is gaan maken van het project is oververtegenwoordigd.

Bereikbaarheid en beschikbaarheid contactpersonen

De bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen wordt door een grote meerderheid van de geënquêteerde docenten als goed beoordeeld, zoals tabel 3-3 laat zien.

	Bereikbaarheid	Beschikbaarheid
Zeer goed	1	4
Goed	16	16
Niet goed, niet slecht	5	1
Slecht		1
Zeer slecht		
Totaal	22	22

Tabel 3-3: Oordeel over de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen

Gebruik van diensten van contactpersonen

Diensten	Aantal keer genoemd
– Adviezen/voorlichting mbt omgaan met leerlingen uit andere culturen	21
– Adviezen/voorlichting mbt omgaan met de ouders van deze leerlingen	22
– Spreekuur	21
– Ondersteuning tijdens de scholen informatiemarkt	16
– Ondersteuning bij de open dagen	10
– Ondersteuning bij interculturele activiteiten	15
– Diensten in kader van Savo	18
Andere diensten, namelijk	Telkens 1 X
– het ondersteunen in de voorbereidingsfase van ouderavonden voor allochtone ouders het samen verzorgen van de ouderavonden voor allochtone ouders.	
– Ik maak m.n. gebruik van de diensten van de Turkse contactpersoon	
– Plannen voor het opzetten van kennismakingsavond met decanen – kennismaken met Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding	
– Huisbezoeken, bemiddelingen, vertalen.	
– Gesprekken met leerlingen.	
– Aanmelding allochtone leerlingen	

Tabel 3-4: Gebruik van diensten van de allochtone schoolcontactpersoon

Van de diensten adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen en met hun ouders en van het spreekuur maakt bijna iedere docent gebruik.

Tevredenheid over de diensten

Over het geheel genomen is men zeer tevreden of tevreden over de diverse geboden diensten.

Het antwoord niet tevreden, niet ontevreden wordt door de docenten bijna niet gegeven. Het antwoord ontevreden wordt slechts eenmaal gegeven, te weten bij het spreekuur.

Over het spreekuur is men het minst tevreden. Hierover zijn 11 docenten zeer tevreden of tevreden, zes docenten zijn hierover niet tevreden, niet ontevreden en één docent is ontevreden.

Een groot aantal docenten heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op de vragenlijst te vermelden waarom men tevreden of ontevreden is. In bijlage 1 worden per dienst de genoemde redenen opgesomd.

Rol van contactpersoon bij schoolkeuze na basisonderwijs

De allochtone schoolcontactpersonen dienen in het primair onderwijs prioriteit te leggen bij activiteiten voor ouders gericht op het mogelijk maken van een afgewogen schoolkeuze.

Deze taak is met name ontstaan doordat de communicatie tussen school en allochtone ouders over de schoolkeuze van de allochtone leerlingen niet goed liep (onbegrip, meningsverschillen, e. d.).

Aan de docenten in het vo is een tweetal vragen voorgelegd over de rol van schoolcontactpersonen met betrekking tot de schoolkeuze na het basisonderwijs.

De helft van de geënquêteerden weet niet of de communicatie tussen basisschool en allochtone ouders met betrekking tot de schoolkeuze na het basisonderwijs is verbeterd. Volgens zes docenten is deze communicatie verbeterd. Naar het oordeel van 1/3 deel van de docenten heeft het project veel bijgedragen aan het maken van een afgewogen schoolkeuze door ouders voor hun kinderen. De overige docenten geven te kennen dit niet te weten of hebben geen antwoord gegeven.

Rol contactpersoon bij onderwijskeuzes in vo

De allochtone schoolcontactpersonen dienen in het voortgezet onderwijs speciale aandacht te geven aan het kiezen van het juiste type onderwijs en de passende profielen dan wel leerwegen.

Over de bijdrage van de contactpersonen aan het maken van goede keuzen in het voortgezet onderwijs door allochtone leerlingen is als volgt geoordeeld: zeer veel 1 maal, veel 10 maal, niet veel, niet weinig 4 maal, zeer weinig 2 maal en weet niet 5 maal.

Bijdrage contactpersoon aan een aantal andere doelen

De meeste docenten beamen dat het project allochtone schoolcontactpersoon een bijdrage levert aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school, de communicatieverbetering en de ouderbetrokkenheid.

Volgens 20 docenten levert het project allochtone schoolcontactpersonen een bijdrage aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school.

Volgens 19 docenten is door het project de communicatie tussen allochtone ouders en de school verbeterd.

Volgens 18 docenten is door het project de betrokkenheid van allochtone ouders bij het schoolgebeuren vergroot.

Bekendheid van Savo

Een aantal van 20 docenten is bekend met het Savo project en 19 docenten weten dit project inhoudt. Zoals gezegd zijn 19 docenten verbonden aan een school die deelneemt aan Savo.

Naleving van de afspraken in het Savo schoolloopbaancontract

Volgens 14 docenten houden partijen zich in het algemeen aan afspraken vastgelegd in het Savo schoolloopbaancontract. Een viertal docenten weet dit niet. Van één docent ontbreekt het antwoord.

De vraag is gesteld welke partij in het algemeen het eerst tekort schiet. Deze vraag is door een aantal van 9 docenten beantwoord.

School	1
School + ouders + leerling	3
Ouders + leerling	1
Leerling	4
Totaal	9

Tabel 3-5: Partij die in het algemeen het eerst tekort schiet

De docenten hebben aangegeven hoe dit komt:

In geval de school tekort schiet:

- Er is altijd een tekort aan tijd. Ouders en leerling gaan voor. Een kwestie van keuzes maken.

In het geval dat alle partijen tekort schieten:

- Afspraken niet nakomen vanwege tijdsdruk.

In geval dat ouders en leerlingen tekort schieten:

- In hun optiek regelt de school alles- laksheid.

In geval leerlingen tekort schieten:

- motivatie- toekomstperspectief- voldoende positieve stimulans van thuis?
- Sommige leerlingen kiezen de weg van de minste weerstand.
- Motivatieproblemen. Slechte thuissituatie.
- Leerlingen gaan niet altijd even serieus met de zaken om en laten het dan afweten.
Ook de thuissituatie speelt daarbij een belangrijke rol!

Bijdrage van Savo aan een goede schoolloopbaan

De bijdrage van Savo project aan een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen is volgens de docenten: zeer veel 3 maal, veel 12 maal, niet veel, niet weinig 1 maal en weet niet 3 maal.

Belang van de inbreng van contactpersonen in Savo project

De inbreng van de allochtone schoolcontactpersoon in het Savo project wordt door 13 docenten beoordeeld als zeer belangrijk en door 5 docenten als belangrijk. Van 1 docent ontbreekt het antwoord.

Gebrek aan kennis en vaardigheden bij docenten met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen kan een probleem zijn bij de begeleiding van de schoolloopbaan van allochtone leerlingen.

Volgens 14 docenten (driekwart van de docenten die met Savo te maken hebben) zijn de betreffende kennis en vaardigheden toegenomen sinds de deelname aan het Savo project. Hieraan heeft volgens deze 14 docenten het project allochtone schoolcontactpersoon veel bijgedragen.

Gewenste en noodzakelijk geachte ondersteuning bij Savo door contactpersoon

Uitgangspunt van het project allochtone schoolcontactpersonen is dat aan een school gedurende twee jaar actieve ondersteuning wordt geboden bij de schoolloopbaanbegeleiding van allochtone leerlingen en dat daarna de school op eigen kracht doorgaat met deze begeleiding.

Er wordt dan geen ondersteuning geboden bij de organisatie en planning van Savo maar nog wel andere vormen van ondersteuning.

De docenten hebben aangegeven welke vormen van ondersteuning ze gewenst en welke ze noodzakelijk vinden in de eerste periode van twee jaar en in de periode daarna.

	gewenst	noodzakelijk
Organisatie en planning	14	10
Begeleiding mentoren/bevorderen kennis en vaardigheden docenten	2	1
Problemen met allochtone leerlingen/contacten tussen mentoren en leerlingen en ouders/begeleiding	5	6
Contacten ouders/huisbezoek	5	8
Uitleg Nederlandse schoolsysteem	2	2
Culturele verschillen/vertalen	2	2
Continuering van ondersteuning/instand houden en motiveren	1	2
Opzetten projecten voor allochtone leerlingen		
Bevorderen kennis en vaardigheden docenten		1
Invoering en uitleg Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding aan leerlingen en ouders/ voorlichting vervolgopleiding		

Tabel 3-6: Gewenste en noodzakelijk geachte ondersteuning in de eerste periode van twee jaar

	Gewenst	noodzakelijk
Organisatie en planning	11	4
Begeleiding mentoren/bevorderen kennis en vaardigheden docenten	1	2
Problemen met allochtone leerlingen/contacten tussen mentoren en leerlingen en ouders/begeleiding	5	3
Contacten ouders/huisbezoek	2	4
Uitleg Nederlandse schoolsysteem	2	2
Culturele verschillen/vertalen	3	3
Continuering van ondersteuning/instand houden en motiveren	1	1
Opzetten projecten voor allochtone leerlingen		1
Bevorderen kennis en vaardigheden docenten		
Invoering en uitleg Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding aan leerlingen en ouders/ voorlichting vervolgopleiding	1	

Tabel 3-7: Gewenste en noodzakelijk geachte ondersteuning in de vervolgperiode

De gewenste en de noodzakelijk geachte ondersteuning door het project allochtone schoolcontactpersoon is in de vervolgperiode weliswaar beperkter dan in de eerste periode, maar toch nog aanzienlijk. Het aantal docenten dat ondersteuning bij de organisatie en planning wenst in de vervolgperiode is niet veel minder ten opzichte van het betreffende aantal in de eerste periode.

De vraag is voorgelegd of een school na twee jaar verder kan gaan met het Savo project zonder ondersteuning bij de organisatie en planning door de schoolscontactpersonen. Volgens 3 docenten kan dit, volgens 12 docenten kan dit niet. Het antwoord weet niet is 4 maal gegeven. Van drie docenten ontbreekt het antwoord. Dit antwoordpatroon van de docenten geeft nog eens aan hoe belangrijk de inbreng van de schoolcontactpersonen wordt gevonden.

Heeft het project beantwoord aan de verwachtingen

Het project allochtone schoolcontactpersoon heeft tot nu toe beantwoord aan de verwachtingen van 16 docenten. Dit is niet het geval voor één docent. Van overige docenten is dit onbekend.

De docent voor wie het project tot nu toe niet beantwoord aan de verwachtingen noemt als reden hiervoor dat de afstand allochtone ouders en de meeste allochtone leerlingen met de Nederlandse school en Nederlandse maatschappij is nog te groot is.

Voortzetting project

19 docenten wensen desgevraagd een voortzetting van het project. Van drie docenten is dit niet bekend.

Opvattingen over effecten van het project

Er is een aantal vragen gesteld over mogelijke positieve veranderingen met betrekking tot de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en de bijdrage hieraan door het project allochtone schoolcontactpersoon.

In tabel 3-8 zijn de resultaten opgenomen.

Beoogde veranderingen	Aantal docenten dat dit beaamt			Aantal docenten dat oordeelt dat het project hieraan heeft bijgedragen
	Ja	nee	weet niet	
Betere schoolkeuzen na het basisonderwijs	7		12	7
Problemen met allochtone leerlingen beter bespreekbaar	12		7	12
Keuzen voor onderwijs meer afgestemd op mogelijkheden	10	2	7	9
Minder schoolverzuim	4	2	13	4
Minder schooluitval	6	2	11	6
Meer investeringen in schoolloopbaan van allochtone leerlingen	16		3	15
Verbetering schoolklimaat	9	2	8	9

Tabel 3-8: Positieve veranderingen in de schoolloopbaan van allochtone leerlingen die worden beaamt door de docenten en de bijdrage aan deze veranderingen door het project

Alle positieve veranderingen waarover vragen zijn voorgelegd, worden door een deel van de geënquêteerde docenten beaamt. Volgens deze docenten heeft het project allochtone schoolcontactpersoon hieraan bijgedragen. Het aantal docenten dat vindt dat problemen met allochtone leerlingen beter bespreekbaar zijn, keuzen voor type onderwijs meer afgestemd zijn op de mogelijkheden en meer investeringen in de schoolloopbaan van allochtone leerlingen gedaan worden, is hoog.

Een aantal vragen over positieve veranderingen is echter door een klein deel van de docenten beantwoord met "nee". Alle vragen naar positieve veranderingen zijn door een deel van de docenten beantwoord met "weet niet".

Opmerkingen en suggesties

Een aantal van 11 docenten heeft opmerkingen gemaakt over het project allochtone schoolcontactpersoon en/of suggesties gedaan ten aanzien van het project.

We geven hieronder een opsomming.

- De functie van contactpersoon is voor mij nogal mistig. Als er van de school uit niet nadruk gelegd wordt op deze functie en de leerling hierop geattendeerd wordt, ben ik bang dat er door leerlingen en docenten weinig beroep op deze persoon zal worden gedaan.
- Het lijkt me van groot belang voor een schoolcontactpersoon dat er goed overleg mogelijk is op de school waar je werkzaam bent. Een schoolcontactpersoon moet niet het gevoel krijgen verloren rond te lopen op een locatie. Maar het is ook van belang dat hij niet gaat soleren; de communicatie blijft opzoeken zodat je nooit een speelbal kunt worden tussen leerlingen en de school.
- Ik denk dat een positief ingestelde schoolcontactpersoon voor elke school waardevol kan zijn. Daar waar het project loopt, moet je NIET gaan switchen met contactpersonen. Laat de schoolcontactpersoon doorwerken in de scholen waar nu reeds gewerkt wordt. Het gaat namelijk ook om de persoonlijke afstemming van school en schoolcontactpersoon.
- Het is m.i. heel belangrijk dat iedereen binnen de school op de hoogte is van de aanwezigheid van en de werkzaamheden van de contactpersoon. Het is de bedoeling van het decanaat om, samen met de contactpersoon in cursusjaar 2000-2001 aandacht te gaan besteden aan L.O.B. - Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding voor allochtone leerlingen. Daarbij willen we de ouders heel nadrukkelijk betrekken. De hulp van de contactpersoon is daarbij onmisbaar.
- Het is erg belangrijk dat de contactpersoon 4 jaar lang dezelfde persoon blijft. De opgebouwde contacten met de leerlingen en de ouders en de school zijn hierbij van evident belang! Er ontstaat een vertrouwensband tussen de 3 partijen en de Turkse contactpersoon. Bij wisseling kunnen deze opgebouwde contacten "verwateren" wat de samenwerking niet ten goede komt. Verder heeft De Turkse contactpersoon een enorme 'drive' waardoor zowel het SAVO-project als de contactpersoon inhoud en body krijgt!
- Pas dit schooljaar voor het eerst gebruik gemaakt van contactpersoon, dit is van invloed geweest op de beoordeling.
- De vragen over mogelijk positieve veranderingen met betrekking tot de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en de bijdrage hieraan door het project allochtone schoolcontactpersoon, zijn niet goed te beantwoorden, omdat de docent pas sinds augustus 1998 op de school werkzaam is.
- Bij goed functioneren contactpersoon wordt de bereidheid (binnen school) groter om naar de andere culturele achtergronden te kijken. In het jaar '97/'98 functioneerde contactpersoon slecht. In het jaar '99/'00 heeft de nieuwe contactpersoon daar danig verandering in gebracht en blijkt dat de diensten zeer gewaardeerd worden. Voortzetting van dit project is zeer gewenst. (In 97/98 is Turkse contactpersoon een periode met zwangerschapsverlof. Nadien is een nieuwe start gemaakt)
- De contactpersonen moeten (ook in gespreksgroepen besproken) met alle docenten op de school contact hebben. Een beperkt aantal docenten zet geen zoden aan de

- dijk; de doelstelling: beter begrip / contact / resultaat tussen allochtonen en Nederlanders op het gebied van school wordt dan nooit gehaald.
- De Turkse contactpersoon is een vertrouwenspersoon geworden die niet zomaar te vervangen is. Zou bepaalde periodes per jaar op school moeten blijven (als personeelslid??).

3.7 Conclusies met betrekking tot docenten vo

Een aantal van 22 docenten die gebruik maakt c.q. heeft gemaakt van het project allochtone schoolcontactpersoon, heeft deelgenomen aan een schriftelijke enquête. Van deze geënquêteerden zijn 19 docenten verbonden aan een school met een Savo project. Het is voornamelijk de Turkse contactpersoon die het Savo project ondersteunt. Opvattingen van de docenten over het project allochtone schoolcontactpersoon zullen daarom relatief vaak gebaseerd zijn op ervaringen met de Turkse contactpersoon.

Bijna de helft van de geënquêteerde docenten maken vanaf schooljaar 99/00 gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon.

Een grote meerderheid van de docenten beoordeelt de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de contactpersonen als goed.

Van de diensten adviezen/voorlichting met betrekking tot omgaan met leerlingen uit andere culturen en met hun ouders en van het spreekuur maakt bijna iedere docent gebruik.

Over het geheel genomen is men zeer tevreden of tevreden over de diverse geboden diensten.

De helft van de geënquêteerden weet niet of de communicatie tussen de basisschool en allochtone ouders met betrekking tot de schoolkeuze na het basisonderwijs is verbeterd.

Naar het oordeel van 1/3 deel van de docenten heeft het project veel bijgedragen aan het maken van een afgewogen schoolkeuze door ouders voor hun kinderen.

De helft van de docenten is van mening dat het project veel bijdraagt aan het maken van goede keuzen in het voortgezet onderwijs door allochtone leerlingen.

De meeste docenten beamen dat het project allochtone schoolcontactpersoon een bijdrage levert aan het verkleinen van de afstand tussen allochtone ouders en de school, de communicatieverbetering en de ouderbetrokkenheid.

Volgens 15 van de 19 docenten, die ervaring hebben met het Savo project, is de bijdrage van Savo aan een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen groot.

De inbreng van de allochtone schoolcontactpersoon in het Savo project wordt door bijna alle docenten beoordeeld als (zeer) belangrijk.

Er worden ten behoeve van het Savo project diverse vormen van ondersteuning door de contactpersoon wenselijk en noodzakelijk gevonden voor zowel de eerste twee jaar als voor de vervolgperiode.

Voor driekwart van de docenten heeft het project allochtone schoolcontactpersoon tot nu toe beantwoord aan de verwachtingen.

Van de docenten acht het allergrootste deel een voorzetting van het project wenselijk.

Van een aantal docenten is de mening hierover niet bekend.

Een aanzienlijk deel van de docenten vindt dat er positieve veranderingen zijn met betrekking tot de schoolloopbaan van allochtone leerlingen en dat het project allochtone schoolcontactpersoon hieraan heeft bijgedragen.

4 Verslag van interviews met de allochtone schoolcontactpersonen en betrokkenen bij het project allochtone contactpersoon

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doen we verslag van de bevindingen van de interviews met de allochtone schoolcontactpersonen zelf en met mensen die vanuit hun werk of anderszins te maken hebben met het project allochtone schoolcontactpersoon in Nijmegen.

Het doel van deze gesprekken is geweest het inzicht in wat men vindt van het project te verdiepen. We hebben ons daarbij afgevraagd waarom men een bepaalde opvatting over het project heeft en of die opvatting steekhoudend is.

Er zijn in totaal acht interviews gehouden. Gesproken is met de twee allochtone schoolcontactpersonen, met twee personen werkzaam in het voortgezet onderwijs waarvan één met een leidinggevende functie en één met specifieke taken hebben met betrekking tot allochtone leerlingen, met twee directeuren van een basisschool die veel allochtone leerlingen telt, met twee medewerkers van de sectie leerplicht van de gemeente en met een lid van de adviescommissie allochtonen.

4.2 De allochtone schoolcontactpersonen

De huidige allochtone schoolcontactpersonen waarvan één Turkse is en één Marokkaan is, werken niet uitsluitend voor respectievelijk de Turkse en de Marokkaanse leerlingen. In de praktijk gaat naar deze leerlingen wel de meeste aandacht. Wanneer op een school veel diverse nationaliteiten voorkomen wordt dat door hen wel als een knelpunt beschouwd voor het project.

Voor allochtone leerlingen is een belangrijk herkenningspunt bij de schoolcontactpersonen dat deze zelf ook migrant zijn.

Het aantal activiteiten/diensten van de schoolcontactpersoon is groot. Dit hangt ten nauwste samen met de ruime algemene doelstelling van het project allochtone schoolcontactpersoon en de hiervan afgeleide 12 subdoelstellingen. Het project richt zich op allochtone ouders, leerlingen en scholen in Nijmegen, zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs.

De Marokkaanse schoolcontactpersoon karakteriseert de aanpak van de contactpersonen in 1997-1998 als verkenning van het terrein (problemen en knelpunten bij de schoolloopbaan van allochtone leerlingen) Vanaf 1998-1999 is een aantal projecten onderscheiden zoals overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs, SAVO, spreekuur, netwerken.

Vanaf dat schooljaar wordt niet alleen curatief maar ook preventief gewerkt. Een doelstelling bij overgang van primair naar voortgezet onderwijs is geworden: allochtone ouders informeren over het Nederlandse onderwijssysteem, het speciaal onderwijs, de mogelijkheden op onderwijsgebied in Nijmegen en ouders te betrekken bij het onderwijs.

Allochtone (Turkse en Marokkaanse) ouders kennen het Nederlandse onderwijssysteem niet. Zij gaan ervan uit dat de school alles regelt. De school is de baas. Allochtone ouders gaan niet of nauwelijks naar de school van hun kinderen. Dat is in hun opvatting niet nodig. Scholen kunnen dit gedrag van allochtone ouders gaan uitleggen als desinteresse.

Allochtone leerlingen groeien op in twee culturen. Er is een groot verschil tussen thuis en op school. Dit roept heel veel individuele problemen op. Voor de leerlingen is de schoolcontactpersoon een vertrouwenspersoon. Hij is geen maatschappelijk werker maar helpt leerlingen indien nodig daar naar toe te gaan.

Volgens de Turkse schoolcontactpersoon lopen alle activiteiten goed. Het aantal uren dat de schoolcontactpersoon heeft is te weinig. Het niet kunnen ingaan op vragen roept soms woede op. De contactpersoon moet prioriteiten stellen en dat is in het werk van contactpersonen heel lastig. Ook de Marokkaanse contactpersoon geeft aan niet de tijd te hebben om alles aan te kunnen pakken.

Er wordt door scholen en ouders wel eens onjuist gebruik gemaakt van de allochtone schoolcontactpersoon. Het voorbeeld wordt genoemd dat een school de contactpersoon alleen als tolk vraagt op te treden. Ouders maken ook wel eens op een verkeerde manier gebruik van de contactpersoon door naar de school van hun kind te reageren: de schoolcontactpersoon heeft gezegd dat, terwijl dit helemaal niet het geval is.

De allochtone schoolcontactpersonen wensen dat het project uitgebreid wordt met een Turkse, een Marokkaanse en een Surinaamse of Antilliaanse contactpersoon. Volgens hen moet het project structureel worden.

4.3 Scholen en andere organisaties

4.3.1 Twee directeurs van scholen voor basisonderwijs

School 1

Huidige aanbod van schoolcontactpersoon is te verdund. Het is een druppel op een gloeiende plaat.

De school is wel tevreden over de verrichtte activiteiten van de contactpersoon.

Een OALT leerkracht heeft het vreselijk druk. OALT vindt tegenwoordig plaats buiten de schooltijd. Zij kunnen ook daarom niet fungeren als contactpersonen.

De school ziet de schoolcontactpersoon als aanjager en als luis in de pels.

De school vraagt zich af hoe de allochtone schoolcontactpersonen werken. Hoe worden ze aangestuurd? Volgens de school is er geen standaard van hoe het ervoor zou moeten staan. De school heeft de indruk dat de allochtone schoolcontactpersonen niet planmatig werken.

School 2

Op deze school is geen beroep gedaan op de contactpersoon. Men is zeer verbolgen geweest over de advisering door een allochtone schoolcontactpersoon inzake een schooladvies voor een leerling zonder de school daarin te kennen. Deze kwestie is uitgepraat.

Als algemeen doel van het project ziet de school: het verbeteren van de relatie tussen allochtonen en het Nederlandse onderwijs c.q school.

De contactpersoon dient intermediair te zijn tussen ouders en basisschool. Om goed te kunnen bemiddelen heeft de contactpersoon het vertrouwen nodig van ouders en van school. Om het vertrouwen van een school te krijgen, moet de contactpersoon een gezicht krijgen. Hij dient het beleid van de school te kennen. Wanneer een school bijvoorbeeld door ouders beschuldigd wordt van discriminatie moet de contactpersoon weten hoe de school met betrekking tot dit punt in elkaar zit en dat ook kunnen overbrengen.

Een OALT-leerkracht kan de intermediaire rol bij een conflict tussen ouders en school niet goed vervullen. In principe zou een OALT leerkracht puur als tolk kunnen optreden voor school en ouders. Echter bij een conflict werkt dit niet. Hij wordt door ouders als iemand van school gezien. De OALT leerkracht vervult ook een rol binnen de buitenlandse gemeenschap in Nijmegen. Er is een objectieve buitenstaander nodig bij conflictbemiddeling.

Een allochtone schoolcontactpersoon dient meer te in te houden dan bemiddelaar bij conflicten. Een preventieve rol is tevens gewenst. Dit betekent dat hij niet alleen een inzet heeft niet op een moment dat er zich een probleem voordoet. Deelname aan koffieochtenden is een suggestie.

Een schoolcontactpersoon moet veel actiever worden, een aanbod formuleren, zich niet beperken tot schooladvies vo.

De school heeft als vraag: wanneer een schoolcontactpersoon in actie komt, wat doet hij precies. Een neutrale rol is prima maar dit moet geen afzijdigheid inhouden. De allochtone schoolcontactpersoon moet initiatieven nemen. Scholen doen dit niet vanwege drukte.

De deelname aan het autonome OALT, nu buiten schooltijd, is sterk teruggelopen. Er nemen (vrijwel) geen Marokkaanse kinderen meer deel aan kinderopvangprojecten. Dit betekent dat er geen Nederlandse taalverwerving plaats vindt in de voorschoolse periode. Eén school vraagt zich af wat een allochtone schoolcontactpersoon aan deze problemen zou kunnen doen.

4.3.2 *Twee docenten vo met tevens leidinggevende taken.*

School 1

De school neemt deel aan het Savo project. De Turkse schoolcontactpersoon houdt er spreekuur, verzorgt themabijeenkomsten voor leerlingen en voor ouders, levert een bijdrage aan de jaarplanning voor Savo en bemiddelt bij conflicten.

Alle genoemde activiteiten worden uitgevoerd ten behoeve van een goede schoolloopbaan van allochtone leerlingen.

Volgens deze school is het project allochtone schoolcontactpersoon succesvol. Dit heeft te maken met dat de schoolcontactpersoon Turks spreekt, onafhankelijk en neutraal is, het vertrouwen heeft en een enorme drive.

De diverse activiteiten van de contactpersoon lopen alle goed. De contacten met ouders van allochtone leerlingen liepen voor de komst van de contactpersoon via de mentor. Dit liep heel moeizaam. Veel allochtone ouders begrijpen het Nederlandse

onderwijssysteem niet. Zij gaan ervan uit dat de school alles regelt hetgeen in Nederland niet zo is. Allochtone ouders komen nu in de school.

De contactpersoon slaagt erin duidelijkheid te scheppen naar ouders en naar school.

De samenwerking met school loopt uitstekend en dit geldt voor alle personeel.

Enige tijd geleden is de school teruggekomen op een besluit om een Turkse leerling van school te verwijderen. Daarbij heeft de schoolcontactpersoon een bemiddelende rol gehad.

De contactpersoon spreekt de taal en begrijpt de cultuur van de allochtone leerlingen en ouders. De contactpersoon is een vertrouwensfiguur voor onder meer de leerlingen. Een en ander maakt dat de contactpersoon een goede bemiddelende rol kan vervullen bij conflicten op een manier zoals niemand van school zou kunnen.

Problemen zijn dat de contactpersoon tijd te kort heeft en de school een contactpersoon voor de Marokkaanse leerlingen ontbeert.

De school vindt dat de inzet van de allochtone schoolcontactpersonen voor Savo niet afgebouwd moet worden.

De schoolcontactpersoon is een vertrouwenspersoon waarop leerlingen gedurende hun gehele schooltijd beroep moeten kunnen doen. Problemen van leerlingen doen zich elk schooljaar voor. Het aantal Savo-leerlingen neemt toe.

De allochtone schoolcontactpersoon als vertrouwenspersoon kan niet vervangen worden door iemand van de school. Dan gaat het voordeel van onafhankelijkheid verloren.

De school kan wel ruzies tussen leerlingen oplossen, ook wanneer daarvoor gesprekken met de vaders van de leerlingen nodig zijn. Wanneer dit laatste nodig is, is het wel vereist dat de vaders Nederlands spreken. De allochtone schoolcontactpersoon is uitdrukkelijk meer dan tolk.

De school wil zeer graag de huidige Turkse schoolcontactpersoon houden.

Verder zou men graag een contactpersoon willen voor Marokkaanse leerlingen.

De school wenst minimaal 1 uur per week spreekuur van de allochtone schoolcontactpersoon.

School 2

Deze school voor voortgezet onderwijs neemt niet deel aan het Savo project. De school maakt wel gebruik van de diensten van de allochtone schoolcontactpersonen.

Gedurende 1997/1998 en 1998/1999 is er volgens de school een redelijk intensief contact geweest met een van de Marokkaanse schoolcontactpersonen. Met de Turkse contactpersoon is in beperkte mate contact geweest.

Er is overleg geweest tussen de schoolleiding van de locatie en beide Marokkaanse contactpersonen.⁶

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd: themagroep voor allochtone meisjes, ouderparticipatie, spreekuur en culturele activiteiten.

Er is een goede impuls gegeven aan de themagroepen voor meisjes. Dit was mede te danken aan de sterke samenwerking van de contactpersoon met één vrouwelijke leerkracht van de school. Er zijn speciale ouderavonden voor allochtone ouders georganiseerd. Er is gestreefd naar een ouderavond voor allochtone moeders maar dat is niet gelukt. Wekelijks was er spreekuur op de maandagochtend. De school besteedde

⁶ Er waren twee parttime werkende Marokkaanse schoolcontactpersonen met ieder 16 uur. Eén van hen is uit deze functie vertrokken.

binnen haar eigen muren onder schooltijd aandacht aan de Ramadan en het daaraan gerelateerde Suikerfeest in samenwerking met de contactpersoon. Leerlingen krijgen van school de gelegenheid om deel te nemen aan hun Suikerfeest c.q. slachtfest. Door het vertrek van de Marokkaanse schoolcontactpersoon in 1998/1999 en van de betrokken vrouwelijke leerkracht zijn de themagroepen opgehouden te bestaan.

In 1999/2000 is de school nauwer gaan samenwerken met de andere Marokkaanse contactpersoon en met de Turkse contactpersoon.

Een zevental docenten van de school heeft deelgenomen aan een studiereis naar Marokko, georganiseerd door de Marokkaanse contactpersoon.

Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over het spreekuur voor allochtone ouders en leerlingen.

Er is een ouderavond georganiseerd met medewerking van de Marokkaanse en de Turkse contactpersonen.

Beide schoolcontactpersonen hebben diensten verleend bij het voeren van gesprekken van individuele ouders (en hun kinderen) en de school.

De Turkse contactpersoon is gestart met themagroepen voor Turkse meisjes. Er is hierbij geen leerkracht van de school die het beleid van de school kent, betrokken.

De Marokkaanse contactpersoon is eveneens gestart met Marokkaanse leerlingen. De indruk van de school is dat de themabijeenkomsten voor de Marokkaanse meisjes niet goed van de grond komen door het ontbreken van een begeleidende vrouwelijke leerkracht.

De school vindt dat ze staat voor een moeilijke onderwijsopdracht. De dimensies van het allochtoon zijn en van het leerwegondersteunend onderwijs in het vmbo zorgen voor een hoge moeilijkheidsgraad. De school telt meer dan 20 nationaliteiten.

De school pleit voor aanstelling van een coördinator intercultureel onderwijs op school. Deze coördinator zou nauw moeten gaan samen werken met de allochtone schoolcontactpersonen. Verder pleit de school voor een meer integrale aanpak van de schoolloopbaan van allochtone leerlingen met een centrale bovenschoolse regievoering.

De school is geïnteresseerd in het Savo project waarbij men aangesproken wordt op elkaars verantwoordelijkheid. De contactpersonen zouden vaker op school moeten zijn.

4.3.3 *Overige organisaties*

Er is een gesprek met een lid van de Adviescommissie voor allochtonen en met twee medewerkers van de sectie leerplicht van de gemeente.

Eén organisatie vindt dat er veel meer dan tot nu toe aan public relations gedaan moet worden.

Dit moet gebeuren naar scholen en naar de allochtone gemeenschap.

De contactpersonen werken te weinig preventief.

De organisatie wil graag antwoord krijgen op de volgende vragen:

- Wat hebben allochtone schoolcontactpersonen structureel ten aanzien van scholen gedaan?
Dit moet namelijk wel gebeuren.
- Wat hebben ze gedaan ten aanzien van opvoeding en ondersteuning? Kennen ze de opvoedingsvarianten ten aanzien van ouders? Welke hulp bieden ze?

- Hoe verwijzen ze door naar andere hulpinstanties?
- Hoe gaat advisering van scholen in de praktijk? In hoeverre is het structureel?

Eén organisatie vindt de samenwerking met allochtone schoolcontactpersonen in het algemeen goed verlopen.

De contactpersonen hebben volgens deze organisatie ieder een verschillende werkwijze en zij vormen niet één team.

Deze organisatie vindt dat de contactpersonen soms te breed actief willen zijn waardoor ideeën blijven steken in goede voornemens.

Men mist een taakplan, kerndoelen en prioriteiten. Men wenst duidelijkheid over de aanpak en structuur in de aanpak door contactpersonen.

Inzet van contactpersonen is met name gericht op voortgezet onderwijs. Problemen met schoolloopbaan dienen zich in toenemende mate eerder aan.

Men heeft bedenkingen ten aanzien van de verdeling van de inzet van het project op scholen.

Bepalend voor inzet moet zijn waar het meest nodig is.

Positief vindt men de actieve opstelling, het duidelijke gezicht binnen een aantal scholen, de laagdrempelige manier van werken van één contactpersoon en het leggen van contacten met ouders.

Men wenst voorzetting van het project Allochtone Schoolcontactpersonen maar wel op een duidelijker basis.

4.4 Conclusies

In het schooljaar 97/98 is het project allochtone schoolcontactpersoon gestart. In het eerste jaar heeft accent van het project gelegen op verkenning van het terrein. Vanaf 98/99 worden een aantal structurele activiteiten uitgevoerd. Nog niet alle voorgenomen activiteiten zijn in uitvoering genomen.

Het project richt zich op allochtone ouders, leerlingen en scholen in Nijmegen, zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs.

Het aantal activiteiten/diensten van de schoolcontactpersoon is groot. Dit hangt ten nauwste samen met de ruime algemene doelstelling van het project allochtone schoolcontactpersoon en de hiervan afgeleide 12 subdoelstellingen.

De schoolcontactpersonen zijn voornamelijk voor het voortgezet onderwijs werkzaam.

De allochtone schoolcontactpersonen waarvan één Turkse is en één Marokkaan is, werken niet uitsluitend voor respectievelijk de Turkse en de Marokkaanse leerlingen. In de praktijk gaat naar deze leerlingen wel de meeste aandacht.

Beide contactpersonen geven aan niet op alle vragen te kunnen ingaan vanwege tijdgebrek.

De contactpersonen wensen dat het project uitgebreid wordt met een Turkse, een Marokkaanse en een Surinaamse of Antilliaanse contactpersoon.

Volgens hen moet het project structureel worden.

De twee basisscholen vinden dat er vanuit het project allochtone schoolcontactpersoon meer aandacht besteed dient te worden aan de basisscholen. Men ziet een duidelijke rol weggelegd voor de contactpersoon die niet iemand van de school en ook niet de Oalt leerkracht kan vervullen. Er wordt aandacht gevraagd voor een preventieve rol. Verder wordt een actieve opstelling van de contactpersoon gewenst.

De twee scholen voor voortgezet onderwijs maken beide gebruik van het project allochtone schoolcontactpersoon.

De school die deelneemt aan het Savo project noemt het project allochtone schoolcontactpersoon succesvol.

De school die niet deelneemt aan Savo benoemt een aantal goed verlopen en een aantal minder goed verlopen activiteiten van het project. De school vindt dat ze staat voor een moeilijke onderwijsopdracht. De dimensies van het allochtoon zijn en van het leerwegondersteunend onderwijs in het vmbo zorgen voor een hoge moeilijkheidsgraad. De school telt meer dan 20 nationaliteiten. De school pleit voor aanstelling van een coördinator intercultureel onderwijs op school. Deze coördinator zou nauw moeten gaan samen werken met de allochtone schoolcontactpersonen. Verder pleit de school voor een meer integrale aanpak van de schoolloopbaan van allochtone leerlingen met een centrale bovenschoolse regievoering.

Beide scholen wensen verder te gaan met het project allochtone schoolcontactpersoon. Een school wil zeer graag de huidige Turkse schoolcontactpersoon houden. Verder zou men graag een contactpersoon willen voor Marokkaanse leerlingen.

Een school vindt dat de contactpersonen vaker op school zouden moeten zijn.

Een organisatie, die op afstand betrokken is bij het project allochtone schoolcontactpersoon, vindt dat er veel meer dan tot nu toe aan public relations gedaan moet worden.

Een andere organisatie op afstand maakt kritische opmerkingen over diverse uitvoeringsaspecten van het project. Men heeft bedenkingen bij de verdeling van de inzet van het project. Inzet van contactpersonen is met name gericht op voortgezet onderwijs. Problemen met schoolloopbaan dienen zich in toenemende mate eerder aan. Men heeft bedenkingen ten aanzien van de verdeling van de inzet van het project op vo scholen. Bepalend voor inzet moet zijn waar het meest nodig is.

Men wenst voorzetting van het project allochtone schoolcontactpersoon maar wel op een duidelijker basis.

5 Verslag van groeps gesprekken met allochtone leerlingen

5.1 Inleiding

Op twee scholen voor voortgezet onderwijs is een vraaggesprek gehouden met een groep allochtone leerlingen. Tijdens deze groeps gesprekken is aan de orde gesteld wat leerlingen vinden van het project allochtone schoolcontactpersoon.

Er is gesproken met een groep jongens en een groep meisjes. De school had de leerlingen uitgenodigd.

Voorafgaande aan de gesprekken was een lijst van vragen gemaakt welke we aan de orde wilden stellen.

Voor school 1, die deelneemt aan Savo, was dit de volgende lijst:

- Nationaliteit
- Leeftijd
- Soort onderwijs
- Leerjaar
- Richting
- Weet je welk beroep je wilt? Zo ja, welk?
- Ken je de allochtone schoolcontactpersoon?
- Weet je wat deze persoon doet / welke activiteiten?
- Maak je gebruik van deze activiteiten? Zo ja, ben je hierover tevreden?
- Op deze school is een SAVO project Weet je wat dit is?
- Voor wie is SAVO bedoeld?
- Doe je mee aan SAVO / waarom wel, waarom niet?
- Wat vind je goed aan SAVO / Wat vind je niet goed
- Wat doet de allochtone schoolcontactpersoon voor het SAVO project?
- Er zijn in Nijmegen op dit moment twee allochtone schoolcontactpersonen. Zij zijn beide zelf allochtoon. Kan de schoolcontactpersoon ook een Nederlander zijn? Waarom wel / waarom niet?
- Vind je dat allochtone schoolcontactpersonen moeten blijven?
- Wensen / suggesties ten aanzien van allochtone schoolcontactpersonen

Voor school 2 was dit de volgende lijst:

- Nationaliteit
- Leeftijd
- Soort onderwijs en leerjaar
- Richting
- Wil je de opleiding aan deze school afmaken?
- Wil je daarna verder?
- Vinden jouw ouders een goede schoolopleiding belangrijk?
- Vind je zelf een goede schoolopleiding belangrijk?
- Kun je thuis goed huiswerk maken?
- Heb je voldoende tijd om je huiswerk te maken?
- Ken je de allochtone schoolcontactpersonen?
- Weet je wat deze contactpersonen doen / welke activiteiten?
- Maak je gebruik van deze activiteiten? Zo ja, ben je hierover tevreden?

- Vind je belangrijk dat er allochtone schoolcontactpersonen zijn en waarom?
- Indien ze belangrijk zijn voor de schoolloopbaan, hoe belangrijk zijn zij voor jouw schoolloopbaan?
- Er zijn in Nijmegen op dit moment twee allochtone schoolcontactpersonen. Zij zijn beide zelf allochtoon. Kan de schoolcontactpersoon ook een Nederlander zijn? Waarom wel / waarom niet?
- Vind je dat allochtone schoolcontactpersonen moeten blijven?
- Wensen / suggesties ten aanzien van allochtone schoolcontactpersonen

Het gesprek op school 1 verliep erg rommelig. Het was niet mogelijk om op alle vragen serieus in te gaan. De jongens lieten elkaar ook niet uitpraten. De groep was te groot voor een groepsgesprek.

Het gesprek op school 2 verliep daarentegen heel gedisciplineerd. Alle vooraf bedachte vragen zijn ook gesteld.

5.2 Verslag van het gesprek op school 1 (jongens)

De groep bestaat uit negen allochtone jongens. Door de school waren vijf leerlingen gevraagd om mee te doen aan het groepsgesprek. Hiervan was één leerling ziek. Van de negen aanwezige leerlingen waren er dus vijf niet gevraagd. Deze niet-uitgenodigde leerlingen konden weinig over de allochtone schoolcontactpersoon vertellen. Hun invloed op het groepsgesprek was groot. Voorzover dat duidelijk was is in de verslaglegging aangegeven wie wel en wie niet te maken heeft gehad met de contactpersoon.

Er zijn verschillende nationaliteiten in de groep: vier Turken, drie Marokkanen, één Joegoslaaf en één Pool.

Alle aanwezigen volgen vmbo. Zes zitten in het derde leerjaar, drie in het tweede. Niveau: A 3 maal, B 2 maal en B/C 2 maal en C/D 1 maal

Richtingen/ toekomstige richtingen: metaal, installatietechniek, bouw, transport en logistiek, electro en voertuigkunde.

De meeste kennen de allochtone schoolcontactpersoon en weten wat ze doet. Volgens de aanwezige jongens informeert ze naar hoe het op school gaat, of er problemen zijn en hoe het thuis gaat.

Vier of vijf jongens hebben met de contactpersoon te maken gehad.

- Het contact tussen hem en de school (in het bijzonder één leraar) gaat niet goed.
- Leerling heeft problemen op school gehad, moet in een schrift bijhouden wat er in een les is gebeurd. Na de les door de leraar laten tekenen. De leraar kan er opmerkingen bijzetten (twee maal)
- Leerling heeft elke week contact gehad met contactpersoon. Het gaat nu goed op school. Als er niks bijzonders is gebeurd, gaat hij eens per twee weken naar de schoolcontactpersoon.

Volgens diegenen die met de contactpersoon te maken hebben gehad werkt de contactpersoon heel goed. Je kunt alles zeggen. Vertrouwen, dat is belangrijk. Als je iets vertelt, wordt het niet aan je ouders doorverteld.

Een allochtone contactpersoon zou ook een Nederlander kunnen zijn. Een nadeel hiervan is wel dat deze niet in de eigen taal met ouders kan spreken. En dat deze de cultuur niet kent.

Ook een Joegoslavische leerling maakt gebruik van het spreekuur van de contactpersoon en is daarover erg tevreden.

Een Marokkaanse leerling vraagt wanneer de Marokkaanse contactpersoon weer komt. Deze is al lang niet meer op school geweest.

Het Savo project is slechts bij enkele leerlingen bekend.

Een drietal leerlingen maakt gebruik van het Savo project en is daarover erg tevreden.

Een groot deel van de groep is erg ontevreden over één leraar. Een verwijt is dat hij discrimineert. Hij behandelt Nederlandse leerlingen beter dan allochtone leerlingen.

Er wordt geklaagd over het gedrag van leraren: over het maken van grove opmerkingen, het aan je zitten, het niet mogen bijwonen van lessen.

Eén leerling zegt naar een andere school te gaan als mbt een leraar niet heel snel iets verandert.

Gevraagd wordt of de gemeente kan zorgen voor een trapveldje.

5.3 Verslag van het gesprek op school 2 (meisjes)

Aanwezig: zes Turkse meisjes, 15 à 16 jaar, VBO 4 leerjaar, B of B/C niveau 3 maal richting Verkoop en 3 maal richting Administratie.

Ze zitten allemaal in het examenjaar en willen deze opleiding afmaken.

Ze gaan alle zes verder aan het Regionaal Opleidingencentrum een tweejarige dagopleiding volgen: 3 maal handel, 2 maal administratie, 1 maal verzorging.

Vijf van de zes leerlingen zijn in Nederland geboren. Een leerling is tijdens vakantie van de ouders in Turkije daar geboren en op 1-jarige leeftijd naar Nederland gekomen. Hun ouders wonen al lang in Nederland.

De ouders spreken de Nederlandse taal niet of niet goed. Ze draaien woorden om en dergelijke. Ze verstaan het Nederlands wel.

Ze vertellen dat hun ouders een goede schoolopleiding belangrijk vinden. Zelf vinden ze dat ook.

Wat betreft de mogelijkheid om thuis huiswerk te kunnen maken is er geen enkel probleem. Bovendien hebben ze niet veel huiswerk. Ze hebben lesuren van 70 minuten en daarin zit al voldoende tijd om het huiswerk te maken. Het leerwerk doen ze dan nog thuis.

De leerlingen hebben deelgenomen aan de themagroepen van de Turkse schoolcontactpersoon.

Thema's zijn onder meer drugs en seksualiteit.

Er is een speciale ouderavond voor allochtone ouders georganiseerd. Hierbij werd onder meer ingegaan op wat in de Turkse gezinnen belangrijk is.

De ouders (met hulp van enkele leerlingen) moesten in groepjes van vier op kaartjes de volgorde van belangrijkheid van een aantal zaken zetten. Onderwerpen, religie, cultuur, school, enz.

Er zouden nog meer avonden voor allochtone ouders georganiseerd zijn, maar op de een of andere manier hadden de ouders van sommige leerlingen daar geen uitnodiging voor gekregen. Hun ouders waren beslist gegaan.

De leerlingen kijken bijna alleen naar de Turkse tv zenders, daar zijn ook series met Turkse helden op, hun ouders kijken alleen maar naar Turkse programma's.

Op de basisschool kregen ze één uur Turkse les. Dat is heel belangrijk.

Als je problemen hebt, kun je bij de contactpersoon terecht. Zij komt niet zo vaak op school. Er is de afspraak gemaakt dat de leerlingen de contactpersoon mogen bellen. Met de contactpersoon is alles te bespreken over de opvoeding, over drugs en over seks. Dit zijn onderwerpen waar de meisjes met haar makkelijk over kunnen praten. Zij begrijpt hen goed, ze kent de cultuur, heeft dat zelf ook ervaren. Met hun moeders kunnen de meisjes over dergelijke onderwerpen niet (makkelijk) praten. De contactpersoon legt uit wat de gevaren zijn, waarom je beter niet kunt gaan roken, enz. De leerlingen geven aan, dat wanneer iets van thuis verboden wordt, dat ze dat dan eerder gaan uitproberen. Dat is spannender. Door de contactpersoon denken ze er eerst beter over na.

Marokkaanse meisjes worden thuis volgens deze groep strenger behandeld dan Turkse.

De leerlingen hebben enkele malen in een groep van Turkse meisjes uit alle vier leerjaren met de contactpersoon gezeten. Dat vinden ze niet zo'n goed idee. De meisjes uit klas 1 en 2 doen dan hun mond bijna niet open, luisteren naar wat de 3^e en 4^e klassers te vertellen hebben en vertellen dat soms door aan hun moeders.

Hun voorstel is om een groep te maken voor de 1^e en 2^e klassers bij elkaar, en een groep van 3^e en 4^e-klassers.

De 4^e-klassers beschouwen zichzelf ook als (meer) volwassen. Er zou wel meer aandacht moeten komen voor de Turkse leerlingen in de 1^e en 2^e klas.

De leerlingen geven er blijk van bijzonder tevreden te zijn over de contactpersoon.

Zijn allochtone schoolcontactpersonen belangrijk voor de schoolloopbaan? Dit zijn ze beslist. Zelf hebben ze echter pas in de 4^e klas met contactpersoon te maken gekregen. De vraag is gesteld of Turkse jongens ook beroep doen op de schoolcontactpersoon. Dit bleek niet het geval. De vraag ontlokte de reactie dat jongens in hun cultuur worden voorgetrokken. Zij zijn veel vrijer.

Voor de vervolgopleiding op het Regionaal Opleidingencentrum hebben zij geen allochtone schoolcontactpersoon meer nodig.

Voor de leerlingen op de basisscholen in groep 7 en 8 zou het een goede zaak zijn.

Nog jongere kinderen hebben een contactpersoon niet nodig.

Maar vooral voor de ouders van leerlingen uit groep 7 en 8 is het heel belangrijk dat ze uitleg krijgen over de verschillende mogelijkheden van de opleidingen.

De leerlingen komen met voorbeelden, dat ze naar een te lage opleiding zijn gegaan.

Van één leerling vond haar school het gedrag niet goed en daarom niet geschikt voor mavo. Eén wilde zelf naar het vmbo en vond zichzelf achteraf stom dat ze te laag had gekozen. Twee vertelden dat de leerkracht op de basisschool aan de ouders het advies

gaf om hun dochter naar het vmbo te laten gaan. Ouders vinden de leerkracht heel belangrijk, en dus ook zijn advies. Dus zouden ouders gebaat zijn bij voorlichting door de allochtone schoolcontactpersoon. Hierdoor zou eerder een hogere opleiding zijn gekozen.

Basisscholen denken volgens de leerlingen te snel dat voor allochtone leerlingen vmbo de meest geschikte school is. Diverse leerlingen vinden dat basisscholen te veel beslissen.

De leerlingen vinden het leuk dat er op school aandacht is voor de Turkse cultuur.

Kan een schoolcontactpersoon ook een Nederlander zijn? Dit zou kunnen maar dan moet er over en weer veel meer uitgelegd worden.

De Marokkaanse schoolcontactpersoon is een man. De leerlingen denken dat de Marokkaanse meisjes niet alle problemen met hem kunnen spreken. Praten over het onderwerp seksualiteit doe je dan niet.

De groep vindt dat ze het moeilijker hebben dan Nederlandse meisjes. Die zijn veel vrijer.

De groep is desondanks blij Turks te zijn. De strengere opvoeding beschermt hen.

Men vindt dat de leerlingen op school niet discrimineren. Leerlingen komen wel voor elkaar op.

Men vindt wel dat een aantal leraren discrimineert.

Een grapje over buitenlanders hoeft geen discriminatie te zijn maar leuk vinden ze dit niet.

Men vindt dat Nederlandse leerlingen voorgetrokken worden, zich meer ongeoorloofd gedrag kunnen permitteren dan Turkse leerlingen. Ze noemen voorvallen met tijdens de les eten, mobilfoongebruik, een ruzie tussen een Nederlandse en een Turkse leerling en ziekmelding.

Een mentor zou niet voor de leerlingen opkomen, maar juist voor de andere leerkrachten wanneer er problemen waren. Daar waren ze het niet mee eens.

De schoolcontactpersoon zal hier volgens de meisjes niets aan kunnen doen.

Elke nationaliteit zou zijn eigen schoolcontactpersoon moeten hebben. De schoolcontactpersoon zou meer tijd moeten hebben.

5.4 Conclusies

Er zijn gesprekken gevoerd met een groep allochtone leerlingen op twee scholen.

Op een school die deel neemt aan het Savo project, is gesproken met een groep van negen jongens. De nationaliteiten van deze groep zijn: vier Turks, drie Marokkaans, één Joegoslavisch en één Pools. Niet alle leerlingen hebben te maken met de contactpersoon.

Volgens diegenen die met de contactpersoon te maken hebben gehad werkt de contactpersoon heel goed. Je kunt alles zeggen. De contactpersoon is voor de leerlingen een vertrouwensfiguur. De Marokkaanse contactpersoon wordt op school gemist.

Een drietal leerlingen maakt gebruik van het Savo project en is daarover erg tevreden.

Op een andere school die niet deelneemt aan het Savo project is gesproken met zes Turkse meisjes van het vierde leerjaar van het vmbo. De leerlingen hebben dit schooljaar deel genomen aan de themagroepen van de contactpersoon. De leerlingen geven er blijk van bijzonder tevreden te zijn over de contactpersoon. Wanneer ze problemen hebben mogen ze een beroep doen op de contactpersoon. Door deelname aan de themagroepen denken ze beter na over zichzelf en hun omgeving (school en thuis). Volgens de leerlingen is de contactpersoon belangrijk voor de schoolloopbaan van allochtone leerlingen. Zelf hebben ze pas in het 4^e leerjaar met de contactpersoon te maken gekregen. Voor de leerlingen op de basisscholen in groep 7 en 8 zou het een goede zaak zijn dat de contactpersoon ingeschakeld wordt. Nog jongere kinderen hebben een contactpersoon niet nodig. Maar vooral voor de ouders van leerlingen uit groep 7 en 8 is het heel belangrijk dat ze uitleg krijgen over de verschillende mogelijkheden van de opleidingen. Basisscholen denken volgens de leerlingen te snel dat voor allochtone leerlingen vmbo de meest geschikte school is. Diverse leerlingen vinden dat basisscholen te veel beslissen. Elke nationaliteit zou zijn eigen schoolcontactpersoon moeten hebben. De schoolcontactpersoon zou meer tijd moeten hebben.

Bijlage 1: Door docenten genoemde redenen waarom men tevreden of ontevreden is over de diverse diensten van de allochtone schoolcontactpersoon.

Bij Adviezen/voorlichting mbt **omgaan met leerlingen** uit andere culturen:

- Contactpersonen zijn in staat een brug te slaan tussen de culturen en het belang van school duidelijk te maken.
- Natuurlijk wel persoonssituatie gebonden. Vooral de Turkse contactpersoon voelde de sfeer van de school maar ook het gewenste contact met ouders heel goed aan.
- Over De Turkse contactpersoon zeer tevreden, de Marokkaanse contactpersoon is moeilijk bereikbaar.
- Goed aanspreekbaar, groot enthousiasme.
- Zeer tevreden, omdat ik merk dat ik meer bereik met allochtone leerlingen.
- De Turkse contactpersoon is zeer gedreven en luistert en kijkt goed naar het belang van de leerlingen, de ouders en de school!
- Tevreden, maar het kan altijd beter en uitgebreider.
- Er is aantal contacturen geweest, waarbij deze aspecten werden belicht.

Bij Adviezen/voorlichting mbt **omgaan met de ouders** van deze leerlingen:

- O.a. nuttige informatie voor het geval dat je huisbezoeken wilt afleggen.
- Vooral ook over het rechtstreekse contact met de ouders, doordat zij de eigen taal spreken maar vooral dezelfde culturele achtergrond hebben, komt er veel meer informatie los. Is beter / intensiever / opener contact mogelijk.
- De Turkse contactpersoon kan heel goed de mogelijkheden / onmogelijkheden voor de school inschatten.
- In het belang van de leerling confronterend en roldoorbrekend.
- Band wordt beter en dus bel ik sneller op als er iets is.
- Maar pas eerste kennismaking.
- Adviezen noodzakelijk i.v.m. cultuurverschillen.
- Er is aantal contacturen geweest, waarbij deze aspecten werden belicht.
- De contactpersoon heeft een vertrouwensrelatie met de ouders opgebouwd.

Bij **Spreekuur:**

- Tijd van contactpersoon is te beperkt waardoor gesprekken onvoldoende gevoerd kunnen worden.
- Wel 'n manier om vertrouwd te raken, maar dit levert over het algemeen te weinig op. Er is te weinig ruimte in de pauzes om tijd te nemen voor elkaar. Die behoefte leeft niet echt bij de leerlingen.
- Er wordt in één op één situatie met de leerlingen gesproken.
- De Turkse contactpersoon is er altijd. De Marokkaanse schoolcontactpersoon niet.
- Altijd bereikbaar!
- Persoonlijk nog geen ervaring mee.
- Als er iets is kun je altijd terecht en komt er een oplossing.
- De Turkse contactpersoon is te druk waardoor het spreekuur wel eens in de knel komt!
- Geen gebruik van gemaakt, nog alleen via geplande vergaderingen / overleg.
- Weet niet.
- Er zou meer ruimte en tijd moeten zijn.
- Ik heb hier weinig mee te maken. Leerlingen gaan zelf naar dit spreekuur of worden opgeroepen.
- Weinig mee te maken.

Bij Ondersteuning tijdens de **scholen informatiemarkt**:

- Geen persoonlijke ervaring
- De allochtone contactpersoon kan de ouders het een en ander uitleggen in eigen taal.
- De Turkse contactpersoon laat zich bij de informatiemarkten zien en helpt ouders en ons!
- Mij niets van bekend. Goed idee.
- Onvoldoende zicht op.
- Ben ik niet bij geweest, weet ik dus niet.
- Ouders begrijpen beter wat voor een soort school we zijn!
- Kan ik niet over oordelen.
- Is slechts enkele malen voorgekomen.
- Geen idee.

Bij Ondersteuning bij de **open dagen**:

- De allochtone contactpersoon kan de ouders het een en ander uitleggen in eigen taal.
- De Turkse contactpersoon is er wel geweest, maar meer als gast.
- Mij niets van bekend. Goed idee.
- Voorlichting is goed en het werkt natuurlijk bij allochtonen.
- Belangrijke bijdrage voor onze school.
- Geen idee.

Bij Ondersteuning bij **interculturele activiteiten**:

- Geen persoonlijke ervaring.
- Het suikerfeest was anders niet van de grond gekomen vorig jaar. Maar we gaan geen behoeftes creëren Dit jaar was er vanuit de leerlingen geen belangstelling.
- De Turkse contactpersoon geeft goed bruikbare adviezen en zonodig ondersteuning.
- Weet ik niet.
- Nog geen oordeel.
- Er worden genoeg initiatieven ontplooid t.a.v. interculturele activiteiten.
- De rol van de SAVO-medewerkster hierin is mij niet heel duidelijk.

Bij Diensten in kader van **Savo**:

- Via contactpersoon goede / betere ingang bij leerlingen en hun ouders. Met name motivatie bevorderend door o.a. hert toekomstperspectief uit te leggen aan leerlingen maar vooral aan ouders.
- De Turkse contactpersoon is vaker beschikbaar dan volgens afspraken geregeld is.
- Tevredenheid wordt duidelijk geuit door mentoren en andere betrokkenen.
- Werkt heel goed zowel naar leerlingen als naar ouders.
- De doelstellingen van de SAVO worden gehaald waardoor ouders eerder de school inkomen en probleemoplossend werken.
- Heel open contact, positief (en wenselijk)
- Uit verhalen blijkt dat dit werkt. Zelf geen directe rol in deze.

Bij **Andere diensten**:

- Als wij een beroep doen op de schoolcontactpersoon, dan staat deze klaar voor ons als een soort van ondersteunende functie. Wel is van belang dat alles in goed overleg gebeurt.

- De Turkse contactpersoon verleent hand- en spandiensten.
- Door huisbezoeken etc. krijg je een goede band met de allochtonen en dat werkt.
- Andere diensten, n.l.: alles wat er bij komt op onze school.
Flexibele opstelling.

Eén docent merkt over **alle diensten** op:

Als mentor heb ik in het schooljaar '97/'98 heel veel ondersteuning / plezier gehad van de contactpersoon. Het maken van afspraken en bemiddelen van leerlingen verliep veel beter dan andere jaren. Het resulteerde in "het overgaan" van leerlingen, die anders naar ander onderwijs zouden gaan of zouden doubleren.